

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

Leto V.

Ljubljana, dne 18. decembra 1939.

Štev. 3.-4.

Zvonovi v božično noč pojo...

Ljubljana, 15. decembra.

Kmalu bodo zopet zapeli zvonovi v božično noč. Vsako leto znova oznanjajo svetu in človeštvu, da se je v tej noči rodil Kralj Miru, Resnice in Pravice. Rodil se je zato, da prežene nemir iz duš blodnega človeškega rodu, da zmaga resnica nad lažjo, da se krivica zaduši v žrelu človeške nenasitnosti in da mogočno prevzame človeka hotenje po pravici.

Tako so zvonovi oznanjali že skoro pred dva tisoč leti, tako so oznanjali lani, tako bodo še nešteto in nešteto let, dokler ne bo prestal človeški rod. To so stalni opomini človeku, da bi se otresel svojih prirojjenih slabosti, ter da bi sprejel ono moralno osnovo, ki ga ne bi tirala v propast, temveč bi mu dajala svežih in polnih moči v življenje...

Vse to pa do danes ni našlo nikakega odjeka v človeški duši in niti za las ga ni izpremenilo. On je ostal v bistvu takšen kot je bil. Le krinko si je nadel preko obraza. Krinka, katero ima nadeto današnji človek, je dobro izdelana, tesno se prilaga njegovemu obrazu, tako tesno, da popolnoma zakriva pod njo svoj pravi obraz, obraz laži, krivic in podlih dejanj, ki jih izvršuje v znamenju človeške humanitete...

Zvonovi božične noči pojo pesem: Mir lju-

dem na zemlji... A med zvoke in odjeka te pesmi se mešajo kriki po življenju, ki je najsilnejši in najjačji; to je krik vseh onih, ki jim je bilo odvzeto življenje ter so bili vrženi v pohlep nenasitnosti. Ta krik prihaja danes od človeka, ki je upal v pravico, resnico in mir!

Toda motil se je! Ni pogledal za krinko, ni veroval v to, da zvonovi svete noči bijejo že leta in leta v praznino. Žrtvoval se je za vse, kot se je žrtvoval Sin te svete noči...

Mir... Mir..., pojo zvonovi v mrzlo noč.

Pravica...? Udarjajo topovi in nasilje!

Resnica..., kliče iz daljave laž!

Dajte mi življenja, se čuje krik človeka — naroda v težki usodi!

Mi čujemo te glasove. Njih jek dobiva odmev v naših dušah. Ta jek pa nas opominja: Bratje, bratje strnimo se v nerazdružljiv sklop, z nepremagljivo močjo se oborožimo, da nam bo možno, da snamemo krinko raz obraza vsem onim, kateri skrivajo pod njo svoj lažnjivi obraz.

Tedaj bodo tudi vam, bratje, zapeli zvonovi veselo Alelujo. Božični pa vam bodo peli: Trpel si za svobodo in pravico! Zmagal si s trpljenjem in pravico, mir ti bodi na zemlji tvoji!

—ost.

J. S. Machar:

Dobro delo

Eno izmed čeških mest ob Labi.

V ulici, ki vodi k cerkvi, stoji šola z ograjo, dekanija in majhna hiša; v njej je skladišče rakev.

Nedelja je. Malo pred enajsto uro pozvoni za »véleko«. »Vélika« je priljubljena kmečka maša.

Mestne dame, stari meščani, kmetje iz bližnjih vasi se trumoma zgrinjajo k cerkvi. Skozi odprta cerkvena vrata veje hlad iz notranjosti in sliši se zvoke orgel s kora.

Pred hišo s skladiščem rakev sedi v žaru rdečkastega sonca siva beračica z rumenim obličjem, z ugaslimi modrimi očmi in hromimi rokami; desnico iztega proti mimoidočim. Tu pa tam pade vanjo kak krajcar, ki ga beračica da v levico, nato pa ga spusti v mošnjo in spet iztegne desnico naprej. Ne prosi in se ne zahvaljuje; tu in tam pokimava z glavo, kot bi molila. Pri tem natančno opazuje vsakega mimoidočega, zlasti ženske. Gleda obleko, obraze, lase, hojo, postave in za trenutek vzdihne.

Iz notranjosti cerkve je zadonelo trikratno zvonjenje zvonca in mogočni glas orgel; začetek maše. Ljudje, ki so šli po cesti v cerkev, so pospešili korake in v trenutku je bila ulica prazna.

Beračica je sklonila glavo kot bi napeto poslušala. Iz cerkve donijo orgle, gosli, bas in jasni dekliški glasovi — »vélika« je v polnem teku. Kolikor je mogla je sklenila hrome roke in napol zaprla trudne oči, kot sova, ter je vzdihnila. Njeno dušo so prevzemali spomini.

Daleč odtod v neki vasici, kjer je cerkev z rdečo, izbočeno vežo in koča s slamnato streho, pase majhna deklica gosi. Na strani sedi in gleda pokrajino. Ima modre oči, lase kot lan, velike, kmečke ustnice in raztrgano obleko. Sirota je; njen oče je umrl nekje v kaznilnici in njena mati je zmrznila bog ve kje pri beračnju; pripadla je občini kot neprijetna dediščina. Za majhno plačo jo je vzel nek najemnik, kateremu se je rodilo v koči dete. Sirota je pazila na dete in pasla gosi. Ni vedela za lepše življenje, kako neki bi vedela? Kar je videla okoli sebe lepšega, o tem ni nikoli premišljala, nikoli ni nikomur ničesar zavidala, nikdar si ni ničesar privoščila — zavidanje, ta pogosta napaka mnogih mladih ljudi.

Dekletce si veselo prepeva z neobičajno močnim, pronikavim glasom.

Po cesti drvi kočija. Mala se ne da motiti in poje dalje.

V kočiji sedi gospod z damo. Sedaj sta last-

nika graščine; nekoč sta bila trgovca, pa sta obogatela z dobavami za vojsko.

Na gospodovo povelje se kočija ustavi. Poslušajo.

»To ti je glas,« pravi gospod, »kot zvon!«

»Pojdiva k njej,« reče gospa.

Izstopita in gresta k njej.

»Znaš čitati?« vpraša gospod.

»Ne znam.«

»Hodiš v šolo, drago dete?«

»Ne hodim, moram paziti na Havrankove otroke in pasti gosi.«

Še dlje sta jo izpraševala. Končno pa je pogladila gospa njene lanaste lase, vprašala sta jo, kje je njihova koča, nato pa sta stopila v kočijo. »Temu otroku je treba pomagati, z nje bo še znamenita pevka,« pravi gospa in se vsede v voz. »Seveda, talent je treba podpreti, drugače se izgubi. Pomagala ji bova in poslala to v časopise. To dekletce ima glas kot zvon!« je odgovoril gospod, važno kimajoč z glavo.

Čez nekaj dni se je čitalo v časopisih: »Dobro delo. — Milostljiva gospa in njen soprog, posest. graščine v Z. odkrila velik umetniški talent. (Nato sledi bombastičen popis tistega srečanja na polju, hvaljenje krasnega glasu zapuščenega otroka itd.) Notica se konča: »Plemenita dobrotnika sta pripeljala dekletce v Prago, poskrbela sta za njeno nadaljnjo izobrazbo, tako v literaturi kakor v glazbi. Njen učitelj je naš sloviti mojster ***. Upamo itd.

A tistega dne, ko je naš sloviti gospod *** preizkušal dekliničin glas, je rekel nekemu prijatelju: »Ta žaba ima tak glas kot vsak pastir; bog ve kaj so mislili ti ljudje. Z nje ne bo nikoli nič.« »Ampak učil jo boš,« je vprašal prijatelj. »Se razume, saj imam kraljevski honorar!«

»Gospod je neumen in njegova žena tudi,« je menil prijatelj.

»To je lastnost mnogih bogatašev — nič ne škoduje — naj živi takšna neumnost!«

Bogataš je plačal kraljevsko vsoto. »Če se je že našel talent, naj se izobrazbi vsestransko,« je menil.

Dekletce je bilo trdo, nenadarjeno. Vsak učitelj je po nekaj brezuspešnih poskusih razlagal le najvažnejše in še to je obdelal le površno.

»Vam to zadošča,« so govorili, »ste talentirani in imate sijajno bodočnost. Tako so govorili tudi dobrotniku — ponavljali so to, kar so slišali od njega in o čemer so vedeli, da rad sliši.

Dekletce je zraslo v dekle.

Dobrotnik ji je pomagal v gledališče. A tu je bil konec njenih srečnih dni. Popolnoma je propadla. Pela je napak, igrala je nemogoče; bila je pač vsakdanji pojav.

Dobrotniku je padla koprena z oči. »Dal sem ji izobrazbo,« je pravil svoji ženi, »in to je, mislim, dovolj, naj sedaj sama skrbi zase. Bila je velik talent, toda sama se je skazila. Se spominjaš tistega glasu? Kot zvon!«

Spomenu Velikega kralja

Dne 17. dec. letos bi stopil šele v Svoje 52. življenjsko leto. Bil bi torej še v polni posesti svih Svojih telesnih in duševnih sil, pa leži že dobrih 5 let na Oplencu. Sredi svojih prednikov počiva On, eden glavnih tvorcev naše države. Mož, ki je za to državo živel, trpel in tudi umrl.

Tudi mi mlajši smo imeli priliko videti Ga osebno, tudi nam se je vtisnil ne samo v oči, marveč tudi v duše Njegov tako značilni lik, predvsem njegove tako zgovorne, presunljive oči. Ne iz dolžnosti, marveč iz čuta globoke vdanosti ter iz zavesti, da Njegovo mesto še vedno čaka na Njegovega naslednika, našega mladega Vladarja, mislimo Nanj, ki ga nimamo več. Mislimo Nanj tem bolj, ker Ga pogrešamo v dneh, ko bi Ga mi vsi, Njegov jugoslovski narod in Njegova jugoslovenska država, potrebovali najbolj.

Z mlademu so segali pogledi preko meja takratne male kraljevine Srbije. Njegov pogled je objemal že takrat vse Jugoslovence, kajti že takrat je nosil v Svojem sreju globoko vero, da smo Srbi, Hrvati in Slovenci eno po svoji krvi in da je treba usmeriti vse delo h končnemu cilju zedinjenja enorodnih bratov v skupno jugoslovensko državo. Ko je postal v težkih dneh prestolonaslednik Svoje mlade domovine, je bil med najagilnejšimi nacionalnimi delavci in še danes pripovedujejo stari borci, kako se je udeleževal prireditvev, zlasti predavanj Narodne Odbrane, organizacije, ki je delala za zedinjenje vseh nas.

Prišla je svetovna vojna, mladi Prestolonaslednik je postal regent ter vrhovni poveljnik junaških srbskih borcev. Ze 4. VIII. 1914 je sporočil srbski vojski, da mora braniti domovino pred navalom črnožolte monarhije. V tem svojem sporočilu pravi: »Ni bilo dovolj Avstriji, da smo morali skozi leta mirno poslušati obupne klice milijonov naših bratov, ki so prihajali do nas iz Bosne in Hercegovine, iz Banata in Bačke, iz Hrvatske, Slavonije, Srema in z našega morja, kršne Dalmacije. Sedaj zahteva našo glavo, našo neodvisnost, življenje, čast Srbije.«

V dneh, ko so mnogi obupavali nad bodočnostjo Srbije in Jugoslovenov, je regent Aleksander dne 20. IV. 1916 naslovil na Svojo vojsko sledeč proglas: »Naši močni zavezniki in prijatelji, občudujoč neustrašno in viteško zadržanje Srbije, cenec neštete žrtve srbskega naroda in priznavajoč mu zrelost in sposobnost za državno življenje in kulturni razvoj, so sedaj odločeni in voljni podpreti nas krepko v tej veliki borbi, da napravimo Srbijo veliko, da bo objemala vse Srbe in Jugoslovence, da napravimo iz nje *silno in močno Jugoslavijo*, ki bo opravičila dosedanje žrtve in odgovarjala zahtevam nove dobe, ki bo nastala po zaključku te velike in krvave evropske vojne.«

V dneh največjega obupa je gledal Viteški kralj v jugoslovensko bodočnost, iz Svojega globokega jugoslovenskega srca je dajal poguma Svoji vojski in ji predočil veliki cilj, za katerega se mora boriti do konca: *Silno in močno Jugoslavijo!* Dne 5. V. 1918, ko še nihče ni slutil, da se bodo centralne sile zrušile še isto leto, je zopet javil Svoji hrabri vojski in Svojim jugoslovenskim vojnimi dobrovoljcem:

»Vse orjaške borbe v Franciji, združene z našimi in naših zaveznikov herojskimi napori na makedonski fronti, bodo ustvarile naše narodno zedinjenje ter prinesle pravico in svobodo našemu troimenemu narodu Srbov, Hrvatov in Slovencev ter vsemu človeškemu rodu.«

Prišlo je zedinjenje, prišla je Jugoslavija. Ko je 16. III. 1919 otvoril zasedanje začasnega Narodnega predstavništva, je v Svojem lepem govoru poslancem orisal nastanek Jugoslavije z naslednjimi besedami:

»Skozi stoletja razedinjeni, toda ne odtujeni, raztrgani s krutim nasiljem ali lokavostjo

svetovnih imperijev Rima in Bizanca, Dunaja in Stambula, toda nikdar zlomljeni v duhu, smo verno čuvali sveto zapuščino svojih pradedov. Na temelju skupnega porekla smo preživeli stoletja v težkih prilikah, pod različnimi vplivi ter razvijali, kakor smo pač mogli, svoje skupne ali svoje posebne lastnosti, pri tem pa vedno vedeli, da smo bratje, da smo eno. Ko pa je nastopil srečni dan in je premagala sovražnike Moja junaška vojska, ki je bila po svoji sestavi že takrat izraz narodnega edinstva in je zasijala na krvavem svetovnem bojišču tudi nam zgodovinska pravica v polnem sijaju — takrat se je kot orjak dvignil od Alp

do Balkana narod s tremi imeni, toda narod ene misli in ene volje!«

Naš Viteški Kralj se je dobro zavedal, da je samo ideja jugoslovenskega narodnega edinstva ustvarila svobodno in skupno državo Jugoslovenom, naš Veliki Mučenik je dobro vedel, da more samo ta ideja Jugoslavijo očuvati in jo napraviti močno. Sam ponosen Srb po krvi in mišljenju je izgovoril one velike besede, ki so bile pozneje tolikokrat spreminjane, čeprav so prešle že v zgodovino: »Samo dober Jugosloven more biti tudi dober Srb, Hrvat ali Slovenec«. Ni kriv On, če Mu niso bili dorasli tisti, katere je pozival v krog Svojih sodelavcev, ni bil kriv On, če je razvoj svetovnih dogodkov posegal tudi v naše notranje razmere ter zaviral Njegovo, v provajanju resničnega narodnega edinstva na temelju enakopravnosti vseh treh delov našega naroda posvečeno delo. Danes, ko Ga ni več med nami, vemo in čutimo vsi, kakšno strahotno rano je zasekal našemu narodu in naši državi Marsej.

Zvest samemu Sebi in Svojemu prepričanju je bil zvest tudi drugim. Predvsem Svojemu narodu, ki je gledal v Njem svojega edinega in prvega predstavnika, svojega resničnega narodnega Vladarja, saj je vedel in čutil, da misli Veliki Kralj v vsem vedno le na Svoj narod in deluje le za dobrobit naroda. Zvest je bil tudi zaveznikom naše države. Njegova beseda ni bila nikdar izgovorjena na videz, bila je vedno trdna in odločna, upoštevali so jo prijatelji in sovražniki. Vsi so vedeli, da je izgovoril besedo Mož, prekaljen v najtežjih borbah, ki jih je vodil skupaj z narodom za narod, Vojak, kateremu je dana beseda sveta, Vladar, ki ve, da mora stati za vsako Njegovo besedo ves narod, vsa država. Nehote se nam vriva prepričanje, da bi bile razmere pri nas manj težke in da bi lahko mirnejše gledali v bodočnost, če bi še živel med nami, če bi še vodil usodo naše države in našega naroda največji Jugosloven, Viteški Kralj Aleksander I. Zedinitelj.

Ko se klanjamo na Njegov rojstni dan Njegovemu spomenu, ki je neizbrisno vtisnjen v naše duše, gledamo z globoko vero in vdano ljubeznijo v Njegovega prvorojenca, mladega našega Vladarja, Nj. Vel. kralja Petra II. Prepričani smo, da je resničen, polnovreden naslednik Svojega Velikega Očeta, prepričani smo, da bo vodil narod po svetlih vzorih Svojega Očeta in Svojih dedov.

Vsem „Voljašem“ in „Voljašicam“, sodelavcem in prijateljem želi vesele božične praznike in srečno novo leto

UREDNIŠTVO „NAŠE VOLJE“.

Delo mladine

V prvi številki sem podal kratak načrt dela, ki ga mora izvršiti nacionalna srednješolska mladina. Danes se hočem omejiti samo na del tega načrta: srednješolska mladina naj gre kot inteligenca med narod, med vso doraščajočo mladino, kmečko in delavsko, naj jo poučuje in ji pomaga.

Naloge in dolžnost mladih razumnikov, med katere spadamo tudi mi, je, da omiko, ki smo si jo pridobili v šolah in z lastnim delom ne zaklepamo v ozek krog dijaštva, ampak jo moramo razširiti med vse sloje, tudi med one, ki jim radi slabih materijelnih razmer ni bila dana možnost, da si jo sami pridobijo, čeprav so nadarjeni. Mi mladi moramo porušiti vse razlike, ki so nastale med različnimi stanovi kot posledice srednjeveškega fevdalizma na naših tleh. Nihče naj ne bo, ker je rojen v bogati hiši, več vreden in naj ne bo preziran oni, ki se je rolil v borni kmečki in delavski bajti. Koliko naših velikih mož je bilo rojenih v kmečkih in delavskih hišah, kako malo pa jih je iz mestnih hiš. Ni čudno, kajti le v narodu je zdrava moč za pozitivno ustvarjanje. Vse meščanstvo je pri nas obsojeno na pogubo, če ne bi dobilo vedno svežih moči z dežele. Zato ni pravilno, da mislijo otroci mesta, da imajo samo oni monopol na omiko! Nujno potrebno je torej, da pomedemo s temi predsodki in nudimo svojo omiko na razpolago vsej mladini brez razločkov po rojstvu. Edina možnost da to storimo je, da jim nudimo dober časopis, ki bo obravnaval njihove probleme, ki bo posvečal rubrike tudi vprašanjem, ki jih zanimajo. Da pa bo to možno uresničiti je potrebno, da vsak-

do, ki se čuti zmožnega za to delo, podpre naš list.

Da pa bo naše delo doseglo uspeh, se moramo strogo boriti proti strankarstvu med mladino. Danes je že norma, da mora biti vsak delavski sin komunist, kmečki klerikalec in mestni nacionalist (mislim tukaj nacionalizem kot pojem strankarske opredelitve, čeprav tega ne priznavam). In kdo je temu kriv? Slabe metode starih, ki so se borili samo za oblast, obljubljali ljudstvu nebesa, storili pa nič drugega, kot da se je ljudstvo razcepilo v stranke in uporabilo vse svoje življenjske sile za borbo proti pripadnikom nasprotne stranke. Čudno se nam pa zdi, da tudi akademska mladina ne najde druge možnosti za svoje izživiljanje, kot borbe v različnih strokovnih društvih, kjer bi se o strankah ne smelo niti slišati! Če pa delajo tako akademiki, ki se nam često dobrohotno stavljajo za zgled, ni treba, da delamo tako tudi mi srednješolci, ako spoznamo, da je to slabo, ker ne privede do nikakega pozitivnega zaključka. Zato se moramo sami na strogo nadstrankarski podlagi združiti, da bomo reševali socialna in ostala pereča vprašanja.

In nujno je, da s tem delom začnemo letos, ker so se vse generacije pred nami tekom dvajsetih let svobode borile le za korist strank preko naroda in ne za narod, in niso storile prav nič v dobro države. Koliko je že zamujenega radi tega kršenja sil, vendar še ni prepozno, da mi, generacija rojena v svobodi, očuvamo svobodo, ki nam jo je priborila ona, ki je bila rojena v sužnosti, da združimo vse svoje sile v korist in procvit močne in edine Jugoslavije!

L. M.

Sokolstvo in nacionalna vzgoja

Marsikaj je naša mlada država v pretečenih 20 letih zamudila, kar bo treba nujno nadoknaditi. Nekaj morda po naši krivdi, večina pa se ni dalo kljub najboljši volji zaenkrat še realizirati. V mislih imam vprašanje nacionalne, t. j. državljanske vzgoje v pravem nacionalnem duhu.

S tem ne mislim ničesar očitati našim osnovnim ali morda celo srednjim šolam, ki so v polni meri storile svojo dolžnost, večina njih pa celo več kakor samo dolžnost. Saj imamo med vzgojitelji zelo veliko število iskrenih in požrtvovalnih zares jugoslovansko orientiranih rodoljubov.

Pomanjkljivost zadene ogromno večino onih naših državljanov in državljank, ki so s tem, da so skončali osnovno šolo ali morda par razredov katere srednje ali strokovne šole, ostali ravno v najbolj dovzetni dobi brez pravega pouka v tej smeri.

Naši časopisi, strokovna združenja, nacionalne manifestacije in končno služba v narodni vojski imajo gotovo svoj dober učinek na razvoj nacionalne državljanske zavesti. Ali nad vse blagodejen je učinek naših nacionalnih organizacij, med katerimi zavzema prvo mesto sokolstvo.

Sicer je reševanje tega problema stvar države in njenih organov v prvi vrsti. Toda, če primanjkuje sredstev t. j. primarnih prostorov, izvežbanih moči in kar je glavno proračunskega kritja, potem preostane še širno polje privatne iniciative in privatne požrtvovalnosti.

Zakon o obvezni telesni vzgoji bi sicer pomenil velik korak naprej, ali izgleda, da je do izvrševanja tega programa še daleč. Generacije pa doraščajo in vsako leto odlašanja je velika izguba v tem pogledu. Kajti ne samo telesne vzgoje je potreba mladostnikom v ta-

ko zvani pošolski dobi. Treba je mladini pouka iz higiene, iz narodne zgodovine in domoznansva sploh. S telesno vzgojo je treba združiti takoimenovano predvojaško vzgojo. Da osnovna šola teh vprašanj dokončno reševati ne more, je jasno. Otroci do 15. leta teh problemov ne morejo prav doumeti, tudi če jim jih vzgojitelji skušajo obrazložiti. Isto je s telesnimi vajami in predvojaško vzgojo, ki zahteva gotovo telesno konstitucijo.

Da je vse to resnično narodna in državna potreba, nam je vsem jasno. Res je pa tudi, da vse to lahko mladostnik dobi v sokolski organizaciji, ki z izvajanjem svojega vzgojnega programa napravlja narodu in državi dragoceno uslugo.

Ima pa sokolska organizacija vse pogoje za uspešno delo na tem polju nacionalnega udejstvovanja. Velikega pomena je že to, da ima za seboj junaško nacionalno preteklost, ki daje pokretu primerno tradicijo.

Sokolstvo je bilo ustanovljeno v dobi slovanskega narodnega probujanja in od takrat dalje neizprosno in brez kompromisno zastopa telesnovzgojne in nacionalne interese slovanskih narodov. Za povzdigo nacionalnega čustvovanja in širjenje znanja iz domoznansva imamo poleg telesne vzgoje še prosvetni program, ki naj skrbi za skladno vzgojo duha in telesa. Vse pa je postavljeno v službo naroda in države, ki je za Sokola dobrina vseh dobrin.

Sokolski program je izredno širokopotezen. V krajih, kjer cvete poleg primitivnih razmer še nepismenost, se vrše sokolski tečajji za pobijanje nepismenosti poleg priproste telovadbe sokolskih seljačkih čet. Zasajanje gozdov in sadovnjakov s poukom v cepljenju in o naprednem poljedelstvu ima svoj gospodarski pomen. Vrtanje in zidanje vodnjakov, beljenje

hiš, pouk o čistoči telesa in o njegovi okrepitvi ima velik higienski pomen. Pouk redovnih vaj, streljanja in osnovnih pojmov državne obrambe daje potrebno disciplino, strumnost, duha prisotnost in smisel za skupnost, kar je neobhodno potrebno bodočemu vojaku. V naprednejših vajah, trgih in mestih se pa goji prava sodobna telovadba z zdravstvenih in estetskih vidikov, ki dosega vrhunške rezultate. Nacionalno prosvetno delo se izraža v zbiranju knjižnic, govorih pred orsto, predavanjih, petju, dramatik, poučnih in zabavnih izletih itd.

Kar pa je najlepše in slovanski duši najbližje je dejstvo, da teče vse to brez pritiska iz lastne dore volje. Pogonska sila za vse to je le spoznanje, da je vse to potrebno radi napredka in obrambe naroda in države. Pa na ta način sokolska pogonska sila čisti nestrankarski patriotizem. Zastonj žrtvujemo ogromne vsote za našo vojsko, če ne bo vsa državno prežeta z nacionalnim duhom, t. j.: duhom nacionalne morale in državnega edinstva.

Koliko narodove energije veže nase sokolski pokret, bo pokazala sokolska »Petrova petletka«, ki ravno v zadnjem času prenaša težke udarce od sokolstvu sovražnih struj. Dala bo pa kljub tem žalostnim pojavom lepe rezultate.

Naša narodna vojski, ki je prav za prav za vse slučaje pripravljen in oborožen narod, ve pravilno ceniti sokolski pokret in odtod tudi ona naklonjenost in naravnost pristrčno razmerje med njo in sokolstvom ves čas obstoja naše nacionalne države.

Prof. Lojze Mrčun

Božična noč

*Prelepa si božična noč!
Če jasna si, meglena
in bela in ledena,
imaš skrivnostno moč:
rodiš nam svetlo luč, ljubezen, spravo.*

*Pokojno mir na zemljo lega,
zaziblje v lepe sanje vso naravo.
K ognjišču vabijo zvonovi,
vsi topli, srečni so domovi,
po ulicah nihče ne bega.*

*Božična noč,
kaj res prinašaš mir,
da z njim napolniš ves vsemir?
Ne, ne! S krvjo si oškropljena,
v obup zasoljena,
kje tvoji so zvonovi?
Glej, v strelskih jarkih pri daritvi
Prepili so jih pač topovil
na tisoče ljudi bo omahnilo
in v najstrašnejši bitvi,
te ljudstvo bo rotilo:
Kdaj bo izpolnjen sen,
poslan nekoč v vesolje,
o miru danemu ljudem
na zemlji, ki so dobre volje?
V poslanstvo tvoje zroč,
tesno mi je pri srcu — noč.
Ko prideš spet med nas,
morda drugačen zemlje bo obraz!*

Dvoje grehov

Takrat, ko vidimo mladino ponočevati, krasti ali sploh živeti nesposobno, se zgražamo in pristavljamo: »Mladina je pokvarjena!«

Toda, ali se zgražamo tudi nad mladino, ki se ne zaveda, da je dolžna služiti svojemu narodu in ne doprinese zanj ni najmanjše brezplačne žrtve? In, ali se zgražamo tudi nad mladino, ki ji je film, nogomet, skrb le za svoj želodec in lov za užitkom ves namen življenja?

Kmet

Pred tem časom je bil človek razmeroma redka žival. Žival, ki je uporabljala orodje, žival, ki se je klatila za drugimi živalmi, žival, ki je jedla in še večkrat stradala, pred tem časom je bil človek divjak.

Potem je minilo tisoče let.

Človek je postal gospodarska in gosto naseljena žival — človek je postal človek. To je bilo pred dvajset tisoč leti.

Pred dvajset tisoč leti! Nikdo nima take tradicije, take preteklosti, nikdo, le kmet jo ima —. Pred dvajset tisoč leti so vzkli prva zrna in človek je prvič žel. Človeku se je od takrat reklo kmet. Kajti vsi ostali poklici so proti temu. Vsi ostali poklici so nastali pozneje, zaradi kmeta, v zvezi s kmetom in ker jih je kmet potreboval. Vojak se je pojavil zato, da bi branil kmeta, ki ga je preživljal; duhovnik je nastal zaradi kmetovega strahu pred razdejanjem njegove narave, zato je nastal, da bi molil namesto kmeta, ki je moral delati, delati, delati, da je preživel in nahranil nove milijone, ki so prihajali na svet in ki so v devdeset odstotkih postajali kmetje; delavca je ustvaril kmet, kajti potreboval je orodje; vse je nastalo na kmetov ukaz, vse, prav vse: uradniki, rokodelci, kralji, pismonoše, voditelji strank, vse, še celo Bog. Bog, ki naj ščiti kmeta, Bog, ki mu uravnava življenje, Bog, ki ga usmerja tako

prsten kot krt, ki pride iz zemlje.

Da, iz zemlje je prišel kmet. Prav iz osrčja se ji je izvil in dolgo, dolgo se je porajal iz nje, da ga je dala takšnega kot je. Še vedno se ga drži zemlja: kaj čutite, kako vlažne roke ima od mokre, zlepljene prsti, kako okoren je, vedno enak, nespremenljiv, večern, neminljiv — kot zemlja, njegova mati!

Zemlja je njegova mati in on je njen otrok. Prav tak kot ona. Njegov značaj je zemlja: okoli in okoli ga pokriva debela, trdna skorja in kot granit raskave in trde so njegove besede; v notranjosti, v duši pa se mu pretaka lava in gorje, če bruhne na dan, gorje, če pre-

dre trdno skorjo. Tedaj se mu ne ustavi nihče, vse poruši, vse požge, vse mora divjati z njim, drugače je poteptano.

Kmet je velesila, kmet je svetoven, kmet — v tej besedi, je kult, je religija... Povesod ga poznajo, skromen je, a tudi močen in zna uveljaviti to kar hoče.

Kmet je dal narodu vse. Dal mu je izobražencev, dal mu je delavcev, dal državnikov in vojskovodij. Vsi so tesno povezani z njim skozi vso zgodovino in gorje mu, kdor se oddalji od kmeta; vsak propade. Meščani so zdravi samo dotlej, dokler ne samo vedo, ampak delajo za kmeta in čutijo s kmetom. Kajti kmet je bil dan od Boga, ki je bil kmet.

Zakaj slovensko meščanstvo obstoja šele zadnjih 20 let, zakaj ga prej skoro ni bilo? Ker je izgubilo zvezo s kmetom, ker se je potujčilo, ker ni znalo ceniti našega narodnega življa, ki je živel na deželi in ne v mestih. In zato je slovensko meščanstvo staro eno samo ali največ dve pokolenji. Vsak kmetški val, ki je butnil v mesto in ga preplaval, je kmalu izhlapel v liberalni neslovenski, nejugoslovenski in neslovenski suši. Le redki nekaterniki so ohranili zavest, da izhaja njihov rod iz kmečke hiše — za plačilo niso propadli.

Pred nekaj desetletji se je obrnilo na bolje. Meščani so kolikor toliko pričeli razumevati kmeta in naravne posledice so se pokazale v tem, da so naša mesta zavedno slovenska, zavedno jugoslovenska. In to skoro brez vsake izjeme. Če!

Bratje in sestre, rešite se v narodu! Vrnite se nazaj — v zemljo, h kmetu, spoznajte ga, kajti v vas je pričel pronicati oni strup mesta, strup buržoazije, ki mu je edini cilj korito... Zato zimzelen za klobuk, pa če se magari malo po naše pridušiš, obrni oči v svoj vzor, v svojega mladega kralja, ki je tudi kmet in ki ve, da je kmet!

Tabori v Prekmurju

V Kamovcih nas je pričakovalo pravo presečenje. Mislili smo, da bomo prišli tja popolnoma nepričakovano in nezaželjeno. Toda že pri vhodu v vas so nas čakali šolski otroci in po vseh hišah so bile izvešene državne zastave. To nas je takoj zdramilo iz naše otopelosti, ki jo je povzročila velika vročina in predvsem nam je dalo upanje, da bomo svoje poslanstvo lahko izvrševali.

Takoj smo si šli ogledat svoja stanovanja. Hišo so nam bili že prej dobro očistili in stene na novo pobelili tako, da smo se počutili v pravem mestnem stanovanju. Mislili smo, da bomo morali spat kar na slami. Vendar domačini niso tega dopustili in so nam začeli znati skupaj postelje, čeprav se je moralo morda stiskati zaradi tega na eni ali dveh posteljah številno članstvo družine, ki nam je dala na razpolago svoje postelje. Naravnost ganljivo je bilo, kako so ti ljudje skrbeli za nas in to prvi dan, ko nas še niti doobra niso poznali. Med tem ko so možje skrbeli predvsem, da smo se dobro nastanili, so nam gospodinje znašale skupaj kuhinjsko posodo. Gospod upravitelj Prinčič nam je iz šole prinesel mize, stole in umivalnik, tako da se je naša hiša izpremenila v par urah v pravo letovišče.

Pred hišo smo postavili velik drog za državno zastavo in naše delo za prvi dan je bilo končano.

Ostali naši tovariši so postavljali po polju v bližini državne meje tudi male drogeve in nanje obešali državne zastave in pripravili v bližini meje velik kres.

Takoj, ko se je napravil mrak, so se zbrali okoli kresa vsi domačini. Prišla sta tudi gospoda upravitelja Peternel in Prinčič, ki sta nam sploh vedno stala ob strani. Ko smo slovesno zažgali kres, je naš vodja spregovoril par besed in je razložil ljudem naš namen taborenja v Prekmurju. Odgovoril nam je v lepem govoru kot zastopnik domačinov gospod Peternel in nam želel obilo uspeha v našem delu. Nato je mogočno zadonela pod svobodno zvezdno nebo in nesla svoj pozdrav po širnem polju Prekmurja slovanska himna — Hej Slovani!

Veličasten je bil pogled na plamen, ki se je dvigal v temno noč in s svojim žarom razsvetljeval v lahnem večernem vetru se zibajoče žitno polje. Od sonca ožgani obrazi so stali trdo in ponosno ob ognju in pesem jim je vrela iz srca. Čutili smo, da nas je ta večer združil, da ni med nami več razlik, to smo spoznali takoj in da smo vsi sinovi enega in istega ve-

likega slovanskega naroda. Zadnji zvoki so se izgubili v daljavo in zopet je priklopelo veselje in pojoč smo se podali na veliko kmetško dvorišče, kjer smo slavili s pravo narodno veselico naš prihod. S seboj smo prinesli kitaro in violino, ki sta ta dan dobro vršili svojo nalogo.

Pozno v noč smo se veselili in prijateljsko nato razšli po domovih. Nad vasjo in nad prostrano ravnino je zopet zavlada tišina. Le zvezde so trepetale v višavah in luna je zvedavo gledala z obzorja na spečo pokrajino.

F. S.

Mladina in politika

Skoro na vsak korak slišimo, da se mladina ne sme politično udeleževati. To je težaven problem, obenem tudi kočljiv. Za mladino, ki pohaja v srednjo šolo imamo predpise, izdane od šolskih in prosvetnih oblasti, ki preprečujejo mladini vsako izvenšolsko udeleževanje. V to se ne bomo spuščali, da bi ugotavljali, ali in v koliko je striktno izvajanje takih predpisov koristno oziroma škodljivo mladini ali celo državi.

Da se taka doraščajoča mladina ne sme in tudi ne more politično udeleževati, to preprečujejo tudi določbe zakonov, ki dajejo možnost do takšnega udeleževanja šele polnoletnemu državljanu. To je tudi popolnoma pravilno naziranje. Kajti, kako naj se mladoletni mladenič aktivno udeležuje v politiki, ko je vendar v njem še vse kolebljivo, nič ustaljenega, ko še nima nobenega pravega pogleda na svet, je težko predstavlljivo?!

Vendar naj bi bilo v tem zapopadeno le razmerje in odnosi med mladino in dnevno politiko, ki je prečesto pogubna za narod sam in to bi bila posebno za mladino. Posebno neugodno bi vplivala na njeno moralno odgojo, kajti že v mladosti bi se navadila na razne »skoke« in »salte«, tako da bi postala še bolj brezidejna in brezmovalna kot je to danes. Opaziti in tudi konstatirati moramo, da v masi mladine ni danes nikakih pozitivnih in koristnih idej. Podi in navdušuje se le ob raznih dnevnih in modernih šlagerjih, od tod tudi njena nedelavnost in nezanimanje do kakega resnega dela. Seveda častne izjeme vedno potrjujejo pravilo.

Politika. Politika je tako širok pojem, da je prav težko podati o tem kratko in popolnoma izčrpno definicijo. To ni samo borba med posameznimi političnimi skupinami, strankami in narodi, ki bi jo včasih lahko imenovali tudi *negativna politika*, temveč je politika obenem polje, na katerem se odražajo in udeležujejo hotenja, težnje in interesi narodnega življenja. Skratka bi tako politiko imenovali *nacionalno politiko*, ki pa je z ozirom na okolje, oziroma v prekoračenju njenih meja tudi lahko *pozitivna* ali *negativna*.

V tej politiki — nacionalni politiki — pa je nujno, da bi mladina dobivala pouk, ne morda od političnih činiteljev, kajti ti tudi takšno politiko podrede svojim koristim in trenutnim uspehom, temveč od takšne strani, da predoči mladini resnične težnje in potrebe naroda, brez slehernih naivnih govoric in tendenc. Takšno nalogo pa bi mogla vršiti samo šola. Koristno in potrebno bi bilo, da bi se uvedel pouk v višjih razredih srednjih šol iz nacionalne politike. Pri tem pa imamo v mislih le pozitivno nacionalno politiko!

Človek je toliko prevzet, kolikor mu nedostaja samozavesti.

Podoba današnje mladine

Nemirni časi so! Dogodki se vrste v hitrem toku in ničesar ne moremo spoznati, kaj nam bo prinesla bodočnost. In v takih časih mladina ne more biti hladna do vsega tega in ne sme dopustiti, da bi šli svetovni dogodki mimo nje in preko nje. Zato je jasno, da se en del nje živo zanima za politično življenje ter se tudi pripravlja za nastop v njem. Opažamo tudi, da v mladini vre nekaj silnega in kipi, da hoče nekaj na dan. To silno vrenje naše mladine, skoro ne more ostati neopazno. Čuti se, da prihaja nova doba, doba novih smernic, doba novega življenja. Ne mogli bi dobro razumeti to silno vrenje in gibanje naše mladine, če se ne bi poglobili vanjo. Zato mislim, ker izhajam prav iz njenih vrst in mislim ter čutim z njo, da bom lahko razložil, kakšna so ta vrenja naše mladine, v čem obstoji to novo kipenje. Zato hočem v naslednjih kratkih črticah podati duhovno podobo današnje mladine.

I.

V čem se razlikuje današnja mladina od predvojnne? Lahko bi takoj odgovorili: *Skoro v vsem.* Nekaterim se bo zdela ugotovitev nekoliko neverjetna. Toda tako je! Spremenil se je čas, spremenile so se razmere, izvršila se je neka velika revolucija, miselna in dejanska, revolucija, kakršnih svet le malo pomni. Zato je tudi jasno, da mladina ne more ostati enaka, kot je bila poprej! V čem pa so glavne njene spremembe?

Poglejmo si najprej večino mladine, to je ono mladino, ki misli, da življenje ni ustvarjeno za delo, ampak za razne neumne užitke, kratko rečeno — *malenkostne strasti*. Predvojna mladina te vrste je bila v glavnem še »kro-karska«. Vlačenje po raznih gostilnicah, »exan-je«, pijanost, to so bili njih glavni užitki. Koliko umnih glav, ki bi lahko naredili še sijajne kariere, je šlo v nič. Uničil jih je alkohol. Dru-gih užitkov ta mladina še ni poznala.

Kaj pa zdaj? »Krok« s kvartopirstvom je prenehal, mladina se je v glavnem odvadila pi-jančevanja in večina nje že ne pozna vseh igralnih kart. Zato pa je današnja mladina gle-de užitkov še precej na slabšem. Kino, prome-nada, ples, ljubavni romani in tudi doživljaji — to je glavna karakteristika današnje mladine? Predvojna mladina je pri vinu izrekala vsaj ka-kšno duhovito, današnja mladina pa kvečjemu uganja neslane šale! Lep napredek!

Preidimo pa sedaj na *delavno mladino*, ki se ne bavi samo z brezplodnimi užitki, ampak svoj mladi čas porabi tudi še za kake korist-nejše stvari. Tudi pri tej mladini opažamo ve-liko razliko od predvojnne! Zelo bi se začudil človek, ki bi prišel od debatnega omizja pred-vojnne k debatnemu omizju sedanje mladine! Kakšna velika razlika v mišljenju! Ugotovil sem, da se je pri mladini, ki se je lovila za užitki, obrnilo na slabše. Pri tej mladini pa mo-ram ugotoviti ravno nasprotno. Predvojna mla-dina se je v debati omejevala le na ozko, slo-vensko, provincialno področje (konservativci in naprednjaki), spuščala se je le v široka um-ska razglabljanja o nasprotjih med klerikaliz-mom in liberalizmom. V glavnem pa niso raz-pravljali toliko o politiki, njihovo zanimanje je veljalo predvsem filozofiji! Vprašanja o Bo-gu, Darvinu, razvitu človeka iz opice itd. so takrat še najbolj razpravljali. Le nekaj izjem je bilo in sicer so bili to klerikalni pristaši dr. Kreka z krščansko socialnim programom, med liberalci pa Preporodovci s programom nove velike Jugoslavije. Vendar sta bili tudi ti dve skupini še vedno v starem provincializmu. To-

rej to je bilo glavno delo resne predvojnne mla-dine.

Kaj pa sedaj? Velik napredek lahko zazna-mo. Mladina se ne zanima več za filozofijo, vprašanja o bivanju Boga je že pozitivno re-šeno, ostanejo samo še važna politična vpra-šanja. Njen večji del se že obrača stran od omenjenega provincializma ter si ustvarja prave socijološke in gospodarske poglede, ki naj služijo v temeljnem preoblikovanju naše drža-ve in, ki naj preprečijo učinke velikih social-nih in gospodarskih pretresov, ki bodo sledi-li tej svetovni vojni; t. j. vojaški kakor tudi gospodarski. Zastareli liberalizem in klerikaliz-em pri njej izginjata, mladina se vedno bolj nagiba k pravemu nacionalizmu, del pa se tudi udinjava v službo komunizma.

Kakšne so torej glavne razlike med predvoj-no in sedanjo mladino? Kako se je izpremeni-la njena psiha? Po naših izvajanjih lahko da-mo kratek odgovor! Pri šarlatanski mladini se je izpremenilo na slabše, pri delavni mladini pa na bolje! V vse to je plod velike revolucije, ki se imenuje — svetovna vojna.

II.

Ker si sedaj hočemo ogledati podobo dana-šnje mladine, preidemo od opazovanja razlike od predvojnne in današnje mladine na konsta-tacijo, kakšna je mladina v sedanosti. Najprej bom pokazal sliko večine, t. j. mladine, kateri je glavno delo — *lov za užitki*. O tej mladini ne morem reči ničesar pozitivnega. To je mla-dina, ki nima zanimanja za prav nobeno stvar

Srednješolsko

Tudi letos, dne 24. septembra je bilo plavalno prvenstvo naših zavodov na kopališču SK Iliri-je. Mnogo je bilo pripravljanja in treniranja, za marsikatero važno mednarodno srečanje ne trenirajo toliko.

I. državna, ki lansko leto ni tako lahko po-žrla poraz, se je trdno odločila, da letos ne bo klonila pred III. državno. Trenirala je polna dva tedna pred tekmami in so se spravili v vo-do celo največji zabušanti, tako da so že nji-hovi učitelji — stari Ilirijani, ki že slove po svo-jem zabušanstvu — zmajevali in obupavali nad njimi.

Klasična gimnazija. Tam je guljenje, grščina itd., se jim ne sanja dosti o plavanju.

H-hm, licej. Stara garda in pa še nekaj no-vih, brez nekaj starih. Od ravnatelja pa do slu-ge in narobe, okrožnica itd. Seveda, saj so imele močno konkurenco — kar štiri dekleta iz klasične. To naj bo uvod k tekmam, sedaj pa tekme.

Nedelja dopoldne. Za 11. uro napovedana tekma se je začela s tričetrtturno zamudo. Žoge ni bilo. Pa je le prišla — žoga namreč. Potem so pa začeli: I. državna, kapetan in obenem tudi vratar je precej obilen, ima debel bas, pa po-kvarjen želodec. Branilca sta oba zavaljena kot prašička in hladnokrvna sta tudi. In levo krilo, desno krilo, sreda zveza, vsak ima nekaj, toda predolgo bi bilo. Klasična, kar prikupno mo-štvo, toda I. državna je le I. državna. Sodnik parkrat zaspi, potem odžvižga konec. 3 : 1 za I. državno.

Popoldne. Na sporedu je plavanje; že pri prvi točki vodi I. državna in ne spusti vodstva, prav do konca, nikomur. Tako da je bilo stanje v točkah naslednje: I. državna 132, III. državna 83, klasična 50. Za nameček še waterpollo. Izid

in je njeno glavno delo, v lenuharenju in za-pravljanju časa! Šolske knjige sploh ne pogle-da. One stvari, ki so potrebne za življenje, je prav nič ne zanimajo. Ves ljubi dan se pre-ganja naokrog, lovi dekleta, uganja razne ne-slane šale, lista po modnih revijah, gre skoro vsak dan v kino, hodi že s 14. letom na vse mogoče ples in si oblikuje svoj zunanji obraz z najrazličnejšimi olepševalnimi sredstvi. Ta-ka mladina je pač nedorasla za današnje pri-like. Srečamo jo vse povsod. Včasih poslušam njihove pogovore. Moški govore le o dekletih, dekleta pa le o fantih, o modi in filmskih zvez-dah ter zvezdnikih! Povsod čuješ prepevanje različnih filmskih šlagerjev, ki so že popolno-ma izpodrinili našo prelepo narodno pesem. Žalost se mi porodi v srcu, ko opazim na ce-sti ali največ na promenadi polno tavaajočo mla-dine, ki meče svoje lačne poglede sem in tja in se zabava z naslajanjem življenja. Ta mladina, ves dan zapravi v tem, da pohajkuje po prome-nadi in si najde kako prijateljstvo s »sodob-nim« dekletom. Seveda takšna mladina ne mo-re dajati nikake boljše garancije za bodočnost, saj mnogi izmed njih v polnem letu ne prebe-re nikake knjige, razen kakega ljubezenskega šunda. Njihova politična izobrazba, kakor tu-di kulturna, je zelo majhna in se giblje v ozkem krogu omejenega provincializma. Pa naj bo to že mladina te ali one strani. Včasih čuješ med njimi kakšne malenkostne otroške prepire o prvenstvu pozdrava »zdravo« ali »Bog živi«, ali kaj podobnega. Drugačnih debat med to mla-dino ne slišiš. Početje te mladine je žalostno ter usmiljenja vredno. Toda delovana mladina s smehom motri to brezmiselno početje in ko-raka naprej novim časom nasproti.

(Dalje).

plavalno prvenstvo

5 : 0 za I. državno. Lep revanš, kaj ne? Sedaj pa še razdelitev nagrad: I. državna dva pokala, enega za waterpollo, drugega za plavanje, licej pa prav lepo vazo iz brušenega stekla. Prihod-njič pa, če bo prostor, še malo rezultatov.

Ba-Dn

V SLOVANSTVU JE MOČ!
BODOČNOST JE SLOVANSKA!
ZDRAVE IDEJE SO VEČNE!

Goethe:

Mignon

Poznaš li kraj? Citrone tam cveto,
žarijo pomaranče kot zlato
in milo z neba sapica pihlja,
se z listjem mirte, lovora igra.
Ga li poznaš? Oh tja, le tja
s teboj bi, dragi moj, prerada šla!

Poznaš moj dom? Na stebrih krov sloni,
dvorana seva, soba se blešči
in mamornati kipi vame zro:
Kaj so storili ti, dekle mlado?
Ga li poznaš? Oh tja, le tja
s teboj, zaščitnik moj, bi rada šla!

Poznaš li goro in v oblakih pot?
V votlinah biva strašnih zmajev rod
in mala išče si v megli stezo,
vali se skala, voda dre čez njo.
Ga li poznaš? Oh tja, le tja
preljubi oče, nas pot naj pelja!

Ljenko Igorov:

Pri zablodelih bitjih

Tistega večera morje ni bilo mirno. Valovi so nezadovoljno butali ob zidani pristan.

Nedaleč od kopnega sta oblizavala morskogladino dva močna žarometa: ribiči so mamili ribe.

Aljoša je sedel na enem izmed nizkih železnih stebrov, ki služijo za privezovanje ladij. Gledal je v morje, v katerem se je odbijala čarobna rdeča in zelena luč, padajoča iz dveh pristaniških svetilnikov. Še nikoli poprej ni videl morja, zato se sedaj nikoli ni mogel odtrgati od te prekrasne jadranske modrine.

»Ste že bili v ‚Ferijalcu?« je vprašal tovariše Dušana, Borisa in Bojana, ne da bi se ozrl. Ravnokar so prišli in posedli tudi oni po železnih stebrih.

Pritrdili so mu; nato so se zamaknili v morje.

»Jaz ne bi imel nič proti temu, če bi nas nočoj ‚častil‘ Boris — je čez čas pretrgal tišino Aljoša — strela ima denar!«

Vsi so mu pritrdili zadovoljnih obrazov, le Boris se je nakremžil. Vsekakor jih je hotel prepričati, da je suh in da mu še za povratek v Ljubljano ne bo ostalo, če bo šlo tako žalta-vo dalje. Pa mu niso verjeli: poznali so ga iz šole. Naposled, ko se je vdal, so ga potrepjali po rami: »Saj si le v redu dečko!«

Potem so se šli sprehajat.

»Ča niso zgodni ovi Kranjci?« je dregnilo mlado dekle prijateljico.

»Take devojčice so mi po godu«, se je ogrel Dušan. Bojan se je zahahljal.

»To je veljalo predvsem Borisu«, je pomežiknil Aljoša ostalima dvema, »saj je spravil v teh par dneh že ves ženski Sušak na noge.«

Če naj bi šli v ‚Lipo‘, kjer igrajo Rusi ali v slaščičarno, so se posvetovali.

»Ne«, se je odločno uprl temu Aljoša, »poj-dimo v ‚Sarajevo‘, tam so pevačice. Derejo se kot šoje. Če si že na morju, moraš poizkusiti tudi take vrste prostorov«, je še dodal.

»Saj res. Ali ne veš, kaj nam je dejal profesor Bilc na koncu leta? Dečki, človek mora biti vedno spektater, toda ne vedno akter!«

Tako je potrdil sam Boris in je držalo.

Zavili so po kockani cesti v klanec. Čez kratek čas so vstopili. Naslova niso pogledali: začuli so žensko dretje. Odrinili so še vrata na desni in posedli sredi sobe.

Takrat je zažvenketalo. Dva priletna Angleža-pomorščaka sta dvignila stol drug nad drugega. Pritekel je natakari in jih pomiril. Pijan- ca sta majaje sedla, še parkrat udarila ob mizo in se spet kmalu objela.

»S čim naj vam postrežen?« je pristopila k novodošlecem krepka, pa strašno bledolična natakarica, pobarvanih usten. Prisiljeno se je smehljala in se vedla kakor vsi taki ljudje takrat, ko občujejo s tistimi, od katerih pričakujejo koristi.

»Po koliko imate črnega?«

»Po dvajset, gospodje. Ga prinesem?«

»Ne bo držalo. Delavec, ki smo ga srečali tu zunaj, nam je dejal, da ga točite po šestnajst«, so se postavili študentje po robu.

Natakarica se je nekaj zgovarjala. Vedeli so, za kaj gre; naročili so ga liter.

Med tem je stopila na oder zavaljena, ne ravno mlada in našminkana ženska z ropotuljico v roki. Začela se je dreti z zoprnim, pol moškim glasom, o nesrečni ljubezni. Njena leva tovarišica je tolkla na boben, desna je brenkala na kitaro. Mlada grbavka je udarjala akorde na pianinu. Veščak je bil izmed te družbe edino kapenlik; njemu so tekali gibčni prsti po goslinih strunah urno.

Ko so končali, je šla tista zavaljena ženska

okrog miz z ropotuljico, v katero so jigostje metali drobiž.

Čez čas je prisleda k študentom natakarica, toda ne tista, ki jih je postregla; ta je bila Slovenka, iz Celja. Ančka ji je bilo ime. Bila je lepe postave, prikupnega vedenja in še lepih lic. Več kot devetnajst poletij najbrž še ni videla. Edino temne lise pod očmi so jo izdajale, da je tudi ona zašla. Povedala je tudi, da ima še starše in sedem bratov in sester.

Družba je postala zgovorna in Boris je naročil Ančki celo dva likerja.

»O, kako je to nebeško sladka pijača!« se je pogladila ona po prsih, ko je zvrnila ostanek druge kupice. Potem je pogledala Aljošo, se stisnila k njemu, in nadaljevala: »Ali mi ne bi hoteli naročiti še vi kozarček?«

»Veš. Ančka, nimam niti pet in dvajset par. Takrat, ko boš odprla — kakor si rekla — v Zagrebu svojo točilnico, bomo prišli k tebi in ga bomo pošteno polomili. Saj si tudi ti za to, ne? Drži?«

»Zakaj pa ne. Seveda sem za to, da ga bomo pokronali po domače«, se je zasmejala in hitela streč novim gostom.

»Ampak tukaj vidiš res vsega hudiča«, se je zasmel Dušan, a z njim še ostali, ko sta vstopila lepo oblečen gospod in petnajstletno dekle ter sedla v levi zadnji kot. Gospod je bil detektiv, dekle pa propalica »boljšega tipa« iz Ljubljane. Dušan, ki jo je poznal tudi kot tatico, je zagotavljal, da mož postave ne bo izvedel prav nič, ker, da je ona preveč pametna.

V desnem kotu pa je krepka in izpita ženska v črni večerni obleki, na hrbtu močno izrezani, objemala pijanega mladeniča. Natakala je bolj-šega vina v že skoro polno kupo, da je teklo od mize. Tako delajo tudi vse njene tovarišice, ker one dobe dvajset od sto od tistega, kar naroči njihov »kavalir«.

Silila ga je piti in on ni ničesar več čutil. Ko pa je izvlekla iz njega poslednji dinar, mu je spustila glavo na mizo, si odmaknila stol, nalahno pobožala pijanega s tisto pomilovalno kretnjo, ki je značilna za vse te ženske, po la-seh, odšla in prisleda k staremu trebucharju, ki se je pravkar privabil skozi vrata.

Aljoša je pomežiknil. Prišla je ženska in mu sedla na kolen. Če naj bi šli v »chambre-sepa-rée«, ga je vprašala.

»Ne, pripovedujte mi kaj!« ji je odkimal.

»Da, ali plačajte mi liker, kakor je storil to vaš prijatelj!« je namignila ona na Borisa, »pa vam bom delala kratek čas.«

»Nimam denarja — sem študent.«

»E, potem, če nimate denarja, ostanite doma«, je vstala in hotela oditi.

»Res, nimam denarja«, jo je prijel Aljoša za roko, »toda dal vam bom nasvet, ki je mnogo dragocenejši.«

»Povejte.«

»Koliko let že pojete?« jo je vprašal hipoma.

»Devet let, če vas zanima.«

»Gospodična, ali se vam ne zdi, da ste v življenju zašli?«

»Toda, kaj sploh mislite?« se je skoro ogorčila. »Ves moj zaslužek je le od petja. — Govorite mi, da sem zašla. Kaj veste, kaj čaka še vas? Mogoče boste umrli v obcestnem jarku. Življenje je življenje, ničesar ne vemo, kaj nas čaka.«

»Propalica ima prav«, si je mislil Aljoša, »vendar ne bi hotel menjati z njo v nobenem slučaju.«

Ona pa je nadaljevala: »No, ravno pred štirinajstimi dnevi je vzel za ženo mojo tovarišico nek madžarski grof. Le vprašajte kapelnika, če ne verjamete!«

»Rad vam verjamem, samo ne vem, če mi boste verjeli tudi vi to, da čaka na vas še deset grofov in se med seboj dvobojujejo. Mogoče pa... čakajte, mogoče boste pričakali tudi vi.«

»Nepotrebni so mi vaši sveti. Brigajte se rajši za šolo — bo boljše!« se je pikro nasmehnila.

»Da, da, sedaj se norčujete — izgleda, da niste še nikoli pomislili na čas, ko ne boste mogli več služiti kruha. — Takrat se boste spomnili mojih besedi in mene, verjemite mi, gospodična.«

Povesila je pogled, pogledala še enkrat Aljoši v oči, da ji je videl natančno v izpito obličje, v črne kolobarje pod očmi. Nato ga je prišla za roko, se zagledala nekam doli in vzdihnila.

»Zapekla jo je vest«, je šinilo Aljoši v glavo. In potihom je rekla: »Imate lepe noge.«

Prezirljivo se je nasmehnila, odšla do odra, si prižgala cigareto, sedla in puhala v zrak pravilne obročke.

Potem je stopila z odra ženska pravilne postave v modri obleki. Poteze na njenem obrazu so pričale, da je bila še pred kratkim lepa.

Grbavka je udarila na pianino, kapelnik je izvabil iz gosli visoke glasove, ona pa je dvignila ropotuljico, se nagnila k pijancu, ki je sedel tik odra, pa mu zapela z izžetim glasom, ki je izražal vse prej kot veselje: »Tužna je nedelja«. Pijani je bil vesel, zvil je »metulja« in ga vrgel v ropotuljico. Nato jo je hotel še objeti, pa se mu je izmaknila; on pa je bil še vedno vesel.

Aljoša je vse to videl. Na koncu je prisledel k njej. Zagledal se je v njene črne kolobarje. Tudi ona ga je gledala brez besed.

»Gospodična, ali se vam ne zdi, da ste v življenju zašli?«

Bila sta oba istih misli.

»To ni mogoče...! Neverjetno se mi zdi, da je še nekdo, ki čuti z menoj, z menoj, ki sem zašla. Pet let že živim tako! Saj to sploh ni življenje, to je nekaj žalostnega, nekaj... K meni so prihajali moški in spet odhajali, toda vi ste prvi, ki mu ni bilo le do tega, da nasitijo svojo strast.«

V njenih očeh so se prikopale že dolgo zadrževane solze. Pogladila je Aljošo po roki... in izvila iz sebe: »Vi ste dober.«

»Gospodična, jutri zjutraj potujemo naprej. Mogoče se bomo še kdaj videli.«

Trepotala je. Z obema rokama mu je stisnila desnico. Lesketajoče se oči pa so govorile: »Začela bom zopet živeti, začela bom to, kar je najlepše.«

Aljoša je odšel. Dosegel je to, kar je želel. Ni se zmenil za tovariše, ki so veselo kramljali v tobačnem dimu in hreščanju pevačic.

Med vrati se je ozrl: ona je gledala za njim. Iz roke ji je padel stotak. Ni se zmenila zanj. Bila je vesela in njene oči so izražale vero v življenje, v to kar je najlepše — če ne bodo viharji močnejši od šibkega stebela.

San-du:

Plavači

Na svetu je res čudno. Kljub bratstvu, enakosti in demokraciji, se ljudje povsod dele na kaste. Tako tudi plavači; kar poglejmo jih:

Sprinter (Ortogonaliscus mola).

To je mchkužnež človeškega rodu! Vsaka stvar mu škoduje. Kljub temu, da neprestano prežvekuje, ostane mršav. Govori veliko in neprestano obljubljuje presenečenja. Pri tekmovanju je njegova slabost v tem, da se kaj rad zapleta v proge in da na obratu odpove. V splošnem pa se nanj ni zanesti. Ali je prvi ali zadnji, vse je pri njem odvisno od malenkosti. Neuporaben je za vse druge sportne panoge. Njegova najljubša poza je, sedeti na klopi ter si masirati vsako mišico posebej ob občudovanju publike. Njegova stalna spremljevalka je trema. Zadostuje le malo časa in se kmalu spremeni v sebi popolnoma nasproten tip in to je

Dolgoprogaš (exocoetus).

Imenovali bi ga lahko škodljivca človeškega rodu. Len, flegmatičen, toda trmast. Ne pozna hlapčevskega pokoravanja. Zaradi neprestanega plavanja in premišljanja pride do kaj čudovitih misli, ki pa so vedno blazne. Zaradi svojega lenega telesa ne more plavati hitro in radi tega najbolj ljubi proge, ki ne merijo nekaj več kot 1500 metrov. Na tekmah je siguren. Ni vedno prvi, pa tudi med zadnjimi ni težko dobiti dobrega dolgoprogaša. Med plavalci ima ta tip večino. Uporaben je tudi za druge panoge sporta, predvsem za spanje. Hrane potrebuje ogromno in se mu to tudi na oblikah pozna. Edinega sovražnika ima iz vrst skakačev.

Skakač (orthoptera saltatoria)

Je to ena najslabše zastopanih vrst človeškega rodu, vendar pa je najbolj trdoživa in najbolj škodljiva. Večinoma so majhne rasti, močnih mišic in včasih precej nesorazmernih oblik telesa. Njihova grda lastnost je preveliko uživanje hrane ter ognjene vode. Stalno so v zraku, kjer se spakujejo na vse mogoče in nemožne načine. Največkrat njihovo spakovanje ni lepo. Zaradi neprestanega govorjenja in hvalisanja ter neizpoljenih obljub so si nakopali mnogo sovražnikov.

Zabušant (plebs stultum).

To kasto bi bil moral omeniti na prvem mestu, ker ima večino. Njihov razvoj je sledeč: eno leto žrtvujejo delu in resnično delajo za dobrobit plavanja — nekateri celo tekmujejo. Poznejša leta pa prespijo na prvih in poslednjih lavorikah. Ko jim pa pričena kdo očitati, da nič ne delajo, se takoj preleve in uvrstijo med sodnike (zvence piščalke) ali odbornike (dolge jezike). Ker imajo večino, jih je težko pregnati. Njihovi glavni znaki so predvsem: podrobno poznavanje vseh svetovnih problemov (po njihovem mnenju namreč), nadalje pretiravanje do skrajnosti in pa odličen nastop, s katerim skušajo prepričati svet o svoji nadmoči. Na žalost sodelujejo pri vseh panogah sporta, kjer je mogoč dobiček.

Waterpolist (gladiator)

je enciklopedist plavalnega sporta. Za vse in za nič. Večina waterpolistov, predvsem vratar, spada že med zabušante. Stalno trenirajo, to-

Ko je stopil na svež zrak, mu je bilo v srečo veselo.

Nebo je bilo popolnoma jasno, le hreščanje pevačic, ki je prihajalo iz »Sarajeva«, je motilo ta pokoj.

V globini se je vila Rečina,

Morje je bilo sedaj mirnejše.

Na Trsatu je odbilo drugo uro.

da nikoli v taki meri, da bi sami trpeli. So neverjetno naivni. Kljub neštetim dokazom v obliki porazov, verujejo sami v sebe in v svoje znanje. So hitro užaljeni. Njihovi glavni znaki so: razpraskan hrbet, izbiti zobje, potlačen nos in neplodnost.

Trener (magister natandi)

je redek primer! Toda zaradi stalnega priganjanja k delu, postane brž sovražnik zgoraj omenjene kaste, kjer se pojavi. Po navadi je tujega izvora in govori jezik, katerega večina ne razume. Trenerji domačega pridelka so redki, ker ne uživajo simpatij kaste odbornikov in

Na Silvestrovo

Na Silvestrovo ob štiri uri popoldne. V isti kavarni sta se sešla dva gospoda. Gospod X in gospod Y. Na ta dan je edina tema vseh gospodarstov: Kako boste preživeli to noč?

Gospod Y, ki je dobil to vprašanje od gospoda X, je odgovoril: »Veste, mi bomo doma! Nikjer ni tako prijetno pričakovati Novega leta kot doma. Človek se udobno napravi, obuje copate, poslušajo radio...«

»Čisto moje misli! Doma imam shranjeno lepo stekleničko, pa jo bom v miru popil in ne bom šel nikamor. Kdo le bi se potepal po mestu...«

»Seveda! Človek bi sicer rad šel nekoliko pogledat po Pragi, toda na Silvestrovo je povsod polno ljudi. In naposled, tako proslavljanje Novega leta prepuščamo mlajšim, no da. Mi smo se že dovolj nasilvestrovali, naj se naužije tega tudi mladina malo!«

Mnogo in mnogo lepega sta še pripovedovala gospoda o tem, da je najmodrejše na Silvestrovo sedeti doma, poslušati radio in gramofon, piti čaj z limono... in z voščilom »srečno Novo leto« sta se razšla.

Bilo je v isti kavarni, toda ob štiri uri zjutraj na Novega leta dan. Gospod Y je sedel na istem mestu kot dopoldan in je mežikal z zaspanimi očmi. Cigara, ki mu je bojevito mola iz ust je ugasnila. Vžigalice so bile nekaj centimetrov oddaljene od njega, pa se mu ni ljubilo seči po njih in prižgati cigare.

Vrata kavarne so se odprla in vstopil je gospod X. Iz žepa mu je štrlela nekakšna barva-čepica iz papirja, ki jo je dobil najbrže v kakšnem baru. Iz navade je zavil k mizi, kjer je sedel gospod Y.

Oba gospoda se nista spoznala. V silvestrski noči se razume samo po sebi, da se vseeno prične razgovor, čeprav se ne poznaš s tujim gospodom. Gospod Y je rekel: »Danes popoldne sem sedel tu z nekim prijateljem in veste, da sedi ta osel na Silvestrovo doma. Je popolnoma pod »copato!«

»Ampak to je pa čuden slučaj!« je rekel gospod X, »tudi jaz sem sedel danes popoldne tu z nekim prijateljem in veste, da mi je isto rekel tisti gospod... Kaj ni bil ta gospod Y?«

»Oprostite, Y sem jaz! To je bil najbrž gospod X!«

sodnikov in ker so prepoceni. Njihova glavna značilnost je piščalka in pa ena do dve uri »štoperica«, ki sta največkrat pokvarjeni, ter dober glasovni organ.

Prsači in hrbitaši (pecoralia domestica) so eksotiki! Hrepeneč po nekaterih posebnostih so si izmislili naravnost čudovite načine plavanja. Med njimi ni normalnih ljudi. Med plavači so priljubljeni, ker so tihi in skromni in pa ker imajo toliko opravka s svojimi načini plavanja, da se ne morejo baviti z drugimi problemi. Ta kasta daje po dosedanjih statistikah največ zabušantov.

Skoro pri vseh kastah pa opazamo med samci tudi nebroj samic. Vse so zelo našopirjene in dokaj kričave (v zadnjih časih so se nekoliko unesle)! Zanimivo je, da jih med zabušanti ne najdemo! To je, ne najdemo onih samic, ki so se kdaj bavile s plavanjem. Kajti v kasti zabušantov opazimo le take, ki so bile glasom srca pritegnjene po različnih (včasih po večjih) samcih v plavalni krožek (vse te kaste se prav dobro vidijo med našimi Ilirijani, le s to izjemo, da moramo kasto zabušantov pojmovati bolj na široko).

Kaste, kaste in zopet kaste! Toda je že tako, pač morajo biti! Pa brez zamere vsi oni, ki se boste čutili prizadete!

»Saj X sem pa vendar jaz!«

»Hm, to je pa res nekaj posebnega. Torej končno smo bili to mi? No, to je treba proslaviti!« (Iz: »Něcake čtení«.)

Iz češčine Majer Stefan.

Spoštovanje državne zastave

Na letošnji praznik zedinjenja je pozdravil div. gen. Stefanović častno četo, ki je bila postrojena pred pravoslavno cerkvijo. Po končani službi božji se je vračala s polkovno zastavo po Aleksandrovi ulici v vojašnico. Tu je tedaj lahko sleherni spoznal, kako malo cenimo največji simbol naše svobode. Občinstvo, ki je stalo na pločnikih, se ni spomnilo, da mora izkazati čast polkovnemu praporu s tem, da se odkrije. Na prste bi lahko prešteli tiste, ki so storili svojo dolžnost in s tem pokazali, da jim je tak simbol svet in javno izkazali tudi svoja patriotska čustvovanja.

Ta slučaj ni prvi. To opazamo ob vseh prilikah, kadar se vrše razni mimohodi in povorke. Čast državni trobojki je treba izkazati s tem, da se odkrijem oziroma da se vzravnam.

Tako opazamo tudi lahko po vseh državnih praznikih in raznih drugih slavnostnih prilikah, da še teden dni po tistem vise razposlopi naše trobojnice. Državna zastava je naša svetinja in je ne smemo tako nemarno omalovaževati. Toda vidimo na nekaterih hišah, in to »zavednih«, namestu modro-belo-rdeče trobojke, nekako razvrstitev vijoličastih, sivih in rjavih barv, ki naj predstavljajo državno zastavo.

Tu se kaže naša zavest! Pripominjamo samo, da je v nekaterih državah za tako malomarnost predpisana stroga kazen. Vendar pa bi želeli, da bi pri nas nadomestila take predpise in kazni močnejša narodna in državna zavest. Spoštujemo naše narodne svetinje tako, koj jih spoštujemo naši bratje na jugu. Upamo, da takih primerov omalovaževanja ne bo več!

Prispevki mladih

Iz mojega dnevnika

Nedelja

Sama sedim v svoji sobici. Kako prijetna je ta samota. Pogledam skozi okno. Prazno dvorišče, kot da bi vse izumrlo. Nikjer žive duše, le veter po svoji volji gospodari in se neusmiljeno zaletava v vogale hiš, da čujem njegove ostre žvižge, kot da bi se srca trgala.

Zagledam se v nebo. Joj, meglen dan! Nebo je sivo in po njem se pode grdi, črni oblaki. Tudi v moji duši je megleno in srce mi kot si-vi oblaki napolnjujejo težke misli. Odpremo okno in moj pogled se nehote ustavi na beli hišici sredi jasnega polja. Hišico obdaja vrtniček.

V tej lični hišici prebiva on, ki ga ljubim. Za njega gori in bije moje srce, samo za njega sem pripravljena darovati in žrtvovati vse tudi življenje. On je zame nedosegljiv biser, zaklad, ki ga ni mogoče ugrabiti, niti odkupiti. Dih mi zastane, ko vidim, da je pristopil k oknu on... Njegove sinjemodne oči se upro vame. Niti dihati si ne upam. Srce mi močno bije. Ko me opazi, odmakne svoj pogled. Zdi se mi, kot da bi mi zapičil sulico v dno mojega srca. Tudi moji vroči in željni pogledi mu ne omečijo srca. Ne pusti mi gledati svojih nepopisnih modrih oči — in jaz bi brala iz njih njegovo nedolžnost! Njegovo trdo srce se ne omečča.

Veter se poigrava z mojimi lasmi in se mi

zaletava v lice. Želim, da bi prišli do mene vsaj tisti presrečni valovi vetra, ki so lahko objeli njegovo mehko lice in mu poljubili sladke rubinaste ustne. Veter pa se ne zmeni za moje vroče želje in neusmiljeno mi zapiska okoli ušes in mene zebe...

Moj pogled ga še vedno išče. Kmalu zapre okence svoje izbice in izgine za zavesami. Zaman čakam, da se vrne... ni ga. Tako sama sem, tako mraz mi je, tako se tresem. Odstopim od okna, po licih mi pa pritečeta dve veliki, grenki solzi...

BORUT:

Hrepenenje

*Gosta megla plava
preko belih streh,
pod počasnimi koraki
škrilje zmrzli sneg.*

*Draga, kje je tvoja mala roka,
kje so usta vroča,
kam prešla ljubezen je globoka,
v sreči se smejoča?*

*Plava hrepenenje
preko belih streh.
Prebujenja tiho čaka
moj zamrzli smeh.*

POMLADNIK:

Počakaj

*Počakaj, deklica, da se znoči,
da ves ta šum potihne,
da zadnjo luč, ki še brli,
nekdo neslišno upihne.*

*Počakaj, deklica, da se oko
noči in sanj nagleda,
da nama sanje povedo,
kar zamolči beseda...*

Slike iz bodočnosti

Mesto je v megli, kot običajno. — Toda megla se bo dvignila, saj je pomlad, — si misli Smiljan. Kako nerodno je hoditi po teh razritih ulicah! Saj človek nikamor ne more stopiti. In tako malo ljudi je zunaj, kdo bi pač hodil ven, ko je mesto prazno, izumrlo. Ni starih ljudi in ni otrok — in to je mnogo. Ostali delajo. Sredi »Osrednje ceste« pred kinom zija ogromna luknja; čez celo cesto! In zasipajo jo študentje — osemnajstletni... Smiljan jih ima tudi osemnajst, ampak on vozi avto z municijo. Iz luknje so pravkar privlekli zadnje ostanke bombe, mogoče najtežje, kar jih je v teh dneh padlo na mesto. Na onile od ognja porčneli steni postavljajo vojaki strojnico — od mesta ni mnogo ostalo.

S. Nenin MAJDA

Majdi je nova obleka sijajno pristojala. V sivih hlačah, črnih škorenjcih in beli srnjci je bila, da bi jo človek kar ugriznil. Spočetka se je nekoliko sramovala, potem pa je postajala vedno bolj prešerna in vesela in končno si je oblekla tudi kratko suknjico in se pokrila z rusko kučmo. Cel kozak je bila na iskrem žrebcu Volodki in z lahko puškico v rokah. Kmalu sva objahala skoro vso stepe in včasih ustrelila kako jerebico, ki jo je Turmalin potem prinesel za nama. Imela sva se za gozdna bogova in ona je kmalu postala cel hudiček. Nagajala mi je in me dražila, jaz pa sem jahal za njo in jo tudi dražil in tekmovala sva kdo bo prvi prijahal do kakega hrasta ali lipa. Vedno sva tako napravila, da sva prigrabalorala istočasno. Plavi lasje so ji vihrali izpod kučnice, ko sva se podila preko stepe in od veselja sva vzklikala in streljala v zrak.

Ves dvom me je zapustil. Vedel sem, da moja zaročenka ni več Lili, ampak da je Majda moja, pa ne samo zaročenka, ampak spojena je z menoj, da sta duši eno, veseli, mladi duši. Živela sva življenje nimfov. Pila sva od nebeskega nektarja in jedla od ambrozije in nikdar nisva bila slabe volje. Vedel sem, da bova skupaj odšla na zapad; ne bi mogel prestatati brez nje in najbrž tudi ona brez mene ne. Vendar pa nisva več govorila o ljubezni, saj sva jo čutila, kako rase, bajna bajka vseh src in vseh časov. Da, rasla je in nič, niti smrt bi je ne mogla ustaviti več v njenem vzgonu polnem življenja in vesele sile. Spoznal sem, da se ljubiva. Spoznal iz njenih oči, iz njenih neštevilnih pogledov in malih zadreg, spoznal iz svojega veselja in iz radosti, ki me je navdajala, da sem z njo.

Mesec dni sva se že veselila po stepah, mesec dni sva že uživala življenje, ki ga še nisem

okusil, mesec dni sva se že naskrivaj ljubila in lovila poglede eden drugemu. Toda jaz sem bil še vedno nekoliko pod vplivom Lili in sem se Majdi sramoval priznati ljubezen.

Mesec dni je preteklo in poletje se je nagnilo in končno padlo kot posekano drevo ter napravilo pot jeseni. Še so bili dnevi topli, še je bil dan dolg, vendar pa ni bilo več tiste hude vročine in deževje bi se moralo že čez en teden pričeti. Kratko deževje, kakih šestdeset ur in nič več, vendar pa dovolj, da izginejo še zadnji poletni poljubi.

Vso stepe sva že objahala, vse gozdne kotičke razkrila, le k jezercu pod slapom še nisva šla nikdar. Najrazličnejše kožuharje sva že nalovila, celo volka sva počakala pod gričkom, ko je oprezoval okoli najine kočice, le k divjim racam na jezeru še nisva pogledala. V Troicku sva bila in poslušala balalajko, volkove sva včasih slišala, kako so zavijali, le srebrnega zvenenja slapu še nisva čula in občudovala.

Večer pred odhodom na zapad je napočil. Sonce je v krvavordeči obleki zahajalo in senca so pričele legati po stepi.

»Majda,« sem ji dejal, »ali greva?«

Takoj je vedela, kam.

»Pojdiva, dolgo že čakam tega,« je odgovorila.

Šla sva v hlev, osedlala konja in poklicala Turmalina. Skočil sem še po puški in v lah-nem drncu sva odšumela po stepi. Konja sta se stisnila eden k drugemu in Turmalin je kot temna furija tekkel pred njima. Mrak je padal. Naenkrat sem začutil njeno mehko, rjavo ročico na svoji roki. Pogledal sem jo, spustil vajeti in ji dal roko. Tako sva jezdila proti gozdu, roko v roki, srce ob srcu in sonce nama je poljubljalo obraza. Njena kri je valovala v mojih žilah in čutila sva, da sva del narave, del stvarstva. Pred nama pa sta pole-tavala dva ptička in njuni loki so se preple-tali. To sta bili najini misli.

Prihajala sva do gozda. Mesec je posijal in

ji razsvetlil zlate lase. Tedaj, med drevesi, zdaj svetečo se, zdaj tonečo v temo, sem jo vzljubil še bolj. Dahnil sem: »Majda!« Ozrla se je vame in vse razočaranje, ki ga je doživela nekajkrat, je odpadlo z njene duše, kajti spoznala je, da jo ljubim. Vzpela se je v sedlu, odprla svoje polne ustnice in tiho dejala: »Ja tebe ljubju!« In najini roki sta se še močnejše stisnili, stisnili za vedno. To je bila poroka v gozdu.

Jezero je krožilo pod srebrnim slapom, ki je pel melodije o ljubezni, gozdovi so pošumevali tajno vsakega živega bitja, luna je svetila kot neizgorljiv ljubezenski safir, tačas sva se ljubila midva. Nemo sva pila čašo, ki je še nihče ni izpil do dna — ob bregu sva stala in si gledala v oči in v enem samem pogledu sva dojela eden drugega. Objeta sva bila in poljubljala sem jo na oči, na usta in na lase in ona je mene poljubljala.

To je bil najlepši večer v mojem mladem življenju.

Še enkrat, poslednjič, sva se ozrla na skrivnostno jezero, ko sva odhajala, in ona je z roko pokazala na slap, ki se je blestel v mesečini: »Tu sem se rodila tebi, ta voda me je dala tebi in nič več naju ne loči...«

Jutro je bilo. Vzhod je žarel in v daljavi sta odsevali dve konturi, ki sta jahali proti soncu. V sonce sta jahali, v vzhod življenja, obžarjeni od te večne luči, ki ju je porodila in dala drugo drugo.

Lep, mlad človek je jezdil na levi. Njegovi lasje so plapolali v sončni svetlobi in bog ve, ali so bili rjavi ali kakšni. Iz njegovih oči je sijal plamen ljubezni in plamen dejavnosti. Z desnico je držal za roko lepoticco, mlado rusko lepoticco. Njene rubinaste ustne so se smejale in sijaj njenega telesa je kipel preko stepe. Srečna sta bila, ljubila sta se — Svarožič in Vesna sta se venčala s slovanskim vencem ljubezni.

Smiljan stopa naprej. Pred sodnijo — eno samo razvalino, utrjujejo zaklonišče. Neka ženska je s traktorjem pripeljala vreče peska in sedaj razkladajo. Toda vse se vrši tako tiho, tajinstveno, mrzlo, mrtvo. Nihče ne spregovori, vsakomur gleda iz obraza nekaj svetlozele-nega, nekaj primitivnega. In še nekaj: glad!

Smiljan dva dni že ni nič jedel. Toda vzdržati moramo, saj je najhujše odstranjeno in se je sovražnik že umaknil. Tamle, pet korakov odtod leži vreča, raztrgana je in okoli nje le-že lepi rumeni hlebci kruha. Smiljan krikne od veselja, se skloni in pograbi, ne, ne, hoče po-grabiti rumeni hlebec. Še pravi čas se spomni: kruh izpod neba je to, kruh z iperitom, kruh — dar sovražne eskadre, kruh, ki se je vsul iz vreče iz lepega pločevinastega zaboja, ki leži malo dalje. Smiljan skoči k stražniku pri za-klonišču in mu pokaže kruh. Še od snočnjega napada je ostal.

Znana gostilna, tradicija, razbitega mesta — no, saj je ni več! in zato gre Smiljan mimo. Čez trg teče strelski jarek (za vsak slučaj) in Smiljan ga prekorači po mostku za avtomobile.

Danes najbrž ne bo napada, toda Smiljan gre vseeno po nov avto v garažo, skrite v Par-ku, saj so mu dosedanje vozilo razbile bombe, ko je stalo kar tako na cesti.

Smiljan je došel do železniške proge. Če bi bila progla! Nekaj razbitih vagonov je tule in nekaj železja, pa protiletalski top v grmovju in vojaki. To je vse. Prej je bilo pa tako lepo. Zeleni grmički in drevesca, trafika, klopec... saj res, kje neki so klopec? Smiljan stika med podrtinami, toda ne najde ničesar. — In na oni strani sva se sestajala z Bosiljko. — Toda se-daj ni to več ona stran, sedaj je to še samo oni del razbitin.

— Ampak tamle sva se sestajala z Bosiljko. — Bosiljka? Ali jo Smiljan še pozna? O, še! Bog ve, kje je sedaj... Da je le ni zadelo.

Smiljan se je zdrnil: — Zadelo, da bi jo? Njo, angeljčka mojega? Ne! Toda nič nisem čul o njej, čeprav sem jo iskal. Menda je pri saniteti. Hm, kako sem ji že rekel zadnjič? Pi-kapolončica, — sedem pičic — sedem poljub-čkov! — Da, tako, sedem pičic, sedem pol-jubčkov in pikapolončica. In sedaj je ni. Oh,...

— Naprej ali nazaj, vi, — se je zdajci zadril na Smiljana častnik pri topu.

Smiljan se je zganil in počasi ves v spominih odšel naprej.

— Ampak, lačen... Saj nisem niti vedel, ni-ti slutil popreje, kaj je to, lakota. Pravili so, da so v želodcu pajčevine. Kakšne pajčevine neki?! To so take tanke jeklene niti, razpete od konca želodca do drugega in se venomer gibljejo in zadevajo druga ob drugo in pojejo: zzzzzumdrrrrrr — kot letala. In vedno več je teh žic in vedno bolj se trkajo — hu! ne smem misliti — zzzzzumdrrrrr!

Smiljan je začel teči. Garaže.

— O Bog, kam so jih postavili! Saj tu sem jo prvič poljubil! —

Smiljan se je izkazal s šofersko legitimacijo in dobil nov avto. Vsedel se je in pognal. Drrrr — je voz dobro tekkel. — Ampak, da so mogli kaj takega — garaže vendar ne spadajo na ta kraj. Ko bi vedela, krasotičica! Ali bi bila žalostna, pikapolončica? Mogoče. —

Smiljan je peljal avto do municijskih skladišč v predmestju. Komaj je prevozil razdeja-no pot. Naložili so mu municijo. — In jesti? — je vprašal. — Ob štirih popoldne. —

— Saj ne vzdržim več pet ur, lepo prosim, dajte! —

— Ne. Ukaz je, saj veste kaj — ukaz. —

— Moram jesti, drugače se prevrnem z avtom vred v reko, moram, slišite, moram!!! —

Smiljan je porinil kapetana vstran, skočil v kuhinjo in — prazna je bila.

Smiljan se je zgrozil. — Hočem jesti, hitro, takoj! — je zavpil in se vrgel ob steno kot no-rec — jesti, dajte kruha! In garaže so zdaj tam, kjer sem jo prvič poljubil! Jest, dajte... — Prihiteli so vojaki in dvignili Smiljana, ki je ležal na tleh, trgal deske in jedel trohljiv les.

— Blaznost od lakote — je rekel podpolkov-nik-zdravnik, ko so mu ga pripeljali — trenut-na blaznost. Dajte mu takoj juho in potem kruha.

Smiljan je jedel. V svoji sobi. Kajti če bi ga videli drugi, bi mu vzeli vse, — to je pač lako-ta, to je glad. —

Potem je peljal municijo. Dobro je šlo. — Ampak, da so garaže tam, to je grozno, — si je mislil, ko je pogledal mimo podrtin nebo-tičnikov proti Parku, — to je grozno, kaj ne, mala? —

Pričel se je pogovarjati z nekom, z nekim dekletom. — Ampak veš, mi bomo vzdržali, bomo... — bum! je zadel ob kup betona, ki je na njem lepela človeška kri. Prednji del avta je padel v jamo. Smiljan je stekel do cen-trale na upravo. Dvignili so mu avto in peljal je municijo naprej.

Ves popoldan je vozil in ni občutil utruje-nosti, ne napa in niti lakote več. Bil je otopel. Hrepenel je edino po njej in dolgočasil se je, ko niso padale bombe in rjovel topovi.

Tedaj! Sirene — — — zvonovi — — —

Ustavil je avto, zlezal na streho in pripravil strojnico. Pomagat sta mu prišla dva vojaka. Pet minut je bilo vse tiho in le povelja so se čula po mestu. Sanitejci, gasilci, obramba, ke-miki...

Naenkrat pa... z griča mesta se je pokadi-lo, prav za prav iz ruševin tam gori, ko se je pojavil prvi bombnik. In od vseh strani je za-regljalo in zalajalo tisoč žrel, ki so sejala smrt.

Sedem aeroplanov, dvanajst, devetnajst, tri-deset, petdeset... Zatemnili so ugašajoče sonce.

Tamle je padla bomba. Bum! eksplozija —. Oho, vojak ob topu na oni strani je mrtev! Bum! topa ni več!... Sedaj je letel aeroplan tik nad njim: drrrr... ropota strojnica. Smiljanov avto je rešeto, tako je zluknjan. Tam

nekaj gori. So že gasilci tu! Hitri so! Iz letala, tistega sivega, jih streljajo. Smiljanova stroj-nica zareglja, sivo letalo se nagne, iz repa se mu pokadi in trešči v sredo mesta.

Toda bombe padajo. Tiste, ki pravijo bžumf so najhujše. Iz griča sredi mesta so spustili umetno meglo ali pa tako streljajo, da je vse belo. Ali so sploh še ljudje v tem mestu, ko je tako porušeno?

Zdajci se Smiljanov avto zamaje in se sese-de. On in oba vojaka se kopljejo izpod razvalin. Toda napad ponehava, naša letala so stopila v akcijo in sovražnik ima mnogo izgub. Vsa letala, kolikor jih je še ostalo so se uma-knila, le eno ne more uiti lovcem. Zdi se, da ne more razviti vse hitrosti, ker ima še nekaj bomb.

In res. Letalec je vrgel štiri velike bombe naenkrat, toda zaman. V naslednjem trenutku so ga sestrelili.

Smiljan gleda kvišku — kaj je to? Bum-bum!

Smiljana ni več...

Se je Smiljan, še, samo kakšen je! V bolnišnici leži, v bolnišnici v razvalinah. En sam povoj ga je, samo glava je cela. Sanitejci ga peljejo od operacije. Smiljanu ni nikdo povedal, vendar ve: obe nogi —

— Da vsaj garaže ne bi bilo tam! —

— Bosiljka? — Ali veš? —

Mlada, lepa samarijanka se obrne. Nekdo je zaklical njeno ime. Ozre se po ranjencu, ki ga peljejo od operacije.

— Smiljan! Moj... —

— Poljubi me Bosiljka, mogoče me nikoli več ne boš. Ali že veš? —

Deklica joka.

— Smiljan, moj zlati, kaj so ti storili? —

— In... garaže so tam... —

— Kakšne garaže, Smiljan? —

— Tam, saj veš, kjer sem prvič... —

— Vem, Smiljan moj... —

Mlada samarijanka je poljubila ranjenčeva usta. Preje jih ni tako poljubovala, vse dru-gače...

Ali jih bo še kedaj?...

MED NAMMI

Jasna: Močno si občutila ljubezen. Ubrana skladnost diha iz tvoje črtice. Toda prihodnjič mi pošlji kaj manj liričnega, kaj bolj nevsakdanjega. V tvoji mehki duši pušča ljubezen globoke sledove in tudi izraziti jih znaš lepo. Toda »Volji« se hoče poguma in mladostega poleta, zato nič otožnosti, nič obupavanja, si-cer — vso srečo ti želim. Mogoče se ke-daj spoznava in ti bom dal kak dober nasvet — literaren seveda! Na svide-nje!

Ljenko Igorov: Tvoj prispevek je dobro, za-mišljen in resnično doživet. Toda, da je nekaj vsaj podobnega umetnini, še ne zadostuje, da je resnično doživeto, glav-no je, da je toživeto v fantaziji, v srcu. Toliko k tvojim ustnim pripombam. Članek, ki ga vidiš v tej številki je mo-čno moralen in vseskozi poučen ter vzgojen. Taki spisi bodo v »Naši volji« našli svoje mesto.

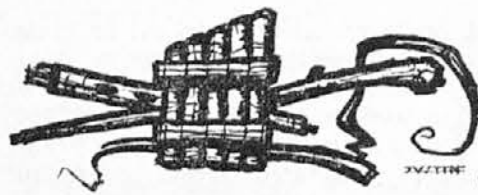
—Uj— Podobnih prispevkov se mi je v košu že mnogo nakopičilo. Če nekomu izpod-leti na športnem ali na promenadnem polju, s tem še ni rečeno, da se bo lah-ko uveljavil na literarnem. Sicer te pa ne smem ostro obsojati, sodim le po tvojem prvem spisu. Mogoče se pa va-

ram in bi me veselilo, da bi me v mo-jem prepričanju presenetil. Torej, na svidenje!

Zorin: Pošiljam ti tvoj prispevek nazaj, ker je pre malo razumljiv. Sicer pa je dober in samo predelati ga moraš, pa bo zagledal v »Volji« beli dan.

Šeheresada: Obljuba dela dolg! Čakam, čakam, pa še vedno nič ni... Kaj je res zame-ra tako huda?

Dobrovčan: Tebi velja isto kot Uj-u. Nemo-rem sprejeti v naš list sleherni izliv pr-ve ljubezni in če je vse povrhu tega sti-listično nepravilno. Pozna se ti, da še nisi veliko čital. Jezik ti je okoren. Da celo čustva, ki so se ti menda tako za-jedla v dušo, ne znaš izraziti. Često je bolje, da človek ohrani taka čustvova-nja sam zase, posebno, če imajo mogo-če vrednost le za dotičnega, ki jih je do-življal. Preveč je bilo že opete nesrečne ljubezni: »Naša volja« noče biti priproš-njica in pa sredstvo za omehčanje trdih src. Poizkusi na obdelavi kake druge snovi, mogoče boš tam uspel, toda brez predhodne priprave, to se pravi: obvla-danja samega sebe, jezikovnih oblik in besednega zaklada, ne gre.

KULTURA

Cogitans:

Resnica o francoski revoluciji

Pod tem naslovom povzema stanovski tednik za slovensko dijaštvo »Mi, mladi borci« iz »Revue internationale des sociétés secretes« članek o francoski revoluciji, ki jo slika s strani številnih nedolžnih žrtev in jakobinskega terorja. V zadnjem odstavku pa povzema iz dela znamenitega francoskega zgodovinarja in filozofa H. Taine-a: »Les origines de la France Contemporaine« nekaj števil, ki naj pojasnijo, da med revolucijo ni trpelo samo plemstvo in duhovščina, marveč tudi preprosto ljudstvo. Po vsem tem sledi zaključek: »Naj rečejo, kar hočejo: revolucija l. 1789. na noben način ni bila nobeno spontano ljudsko gibanje za svobodo.«

Nimam namena spuščati se v dolge debate o upravičenosti in nujnosti francoske revolucije. Vsakdo, ki je objektivni in ki količkaj pozna zgodovino Evrope ve, da je bila vprav francoska revolucija tista, ki je dokončno pometla s fevdalizmom in vpostavila v svetu nov red, pravičnejši od prejšnjega. Kdo drugi kot liberalizem, ki je neposredni produkt francoske revolucije, pa je prinesel svobodo tolikim na-

rodom? Kdo pa so bili ustanovitelji zedinjene Italije, če ne liberali kakor Cavour, Mazzini in Garibaldi? Kdo je podelil ustave Franciji, Angliji, Španiji, Portugalski? Zopet liberalizem!

Da pa je bila revolucija l. 1789 pravo ljudsko gibanje, to trdijo vsi resni zgodovinarji. Če vsaj malo poznamo razmere, ki so vladale v Franciji pred revolucijo, nam mora biti jasno, da so bile razmere nevzdržne in da je nujno moralo priti do spremembe, ki jo je moral francoski narod, žal, radi nerazumevanja visoke fevdalne gospode, izvršiti na krvav način.

V to predrevolucijsko stanje nas najbolje uvede vprav gori imenovani zgodovinar H. Taine v svoji prvi knjigi celokupnega veledela: »Les origines de la France Contemporaine«, *L'ancien régime*. Naj navedem le nekaj:

V drugem poglavju, kjer se bavi s plemiči in duhovščino in našteva njihove privilegije, so zanimive med drugim sledeče številke: V Franciji je bilo približno 270.000 privilegirancev; od tega 140.000 plemstva in 130.000 duhovščine. Na 1000 prebivalcev, je prišla ena plemiška rodbina s 5 člani.

Zanimiva je tudi razdelitev zemlje: ena petina zemlje je pripadala kroni, ena petina plemstvu, ena petina duhovščini, ena petina meščanstvu in komaj ena petina in to najrevnejša in najnerodovitejša kmetu. Kajti vsi najbogatejši kraji so pripadali privilegirancem, pravitako vse palače, gradovi, samostani in drugo. Samo cerkveno bogastvo se je cenilo v glavnem čez 4 milijarde.

Če si sedaj torej mislimo na eni strani v eno petino najslabše zemlje stisnjene kmeta, brez vsakih dohodkov, obvezanega na tlako, desetino in izpolnjevanje drugih še groznejših fevdalnih dolžnosti, na drugi strani pa v izobilju živečega plemiča, ki je nepremišljeno zapravljal svoj in državni denar, imamo približno sliko tedanjih razmer. In samo tako moremo francosko revolucijo pravilno pojmovati.

Kajti pri pojavih se je treba vprašati vedno za vzrok njihovega nastopa, če hočemo o njih pravilno in pravično soditi. Sicer se nam res lahko zgodi, da jih gledamo čisto v napačni luči.

V. L.:

Bolgarska glasba

O bolgarski glasbi pri nas silno malo pišemo. Nihče je ne pozna, nihče ne ve, kako se v sosednji slovanski državi razvija glasbena umetnost. In vendar nudi ravno bolgarska glasba toliko zanimivosti in originalnosti, kakor nobena druga evropska glasba. Prvi izmed najvažnejših bolgarskih skladateljev je bil Manolov (1860—1902), ki je zložil celo vrsto zborov po narodnih motivih. Sledil mu je Atanasij Badev, nato Dobri Christov (r. 1876), odlični skladatelj in teoretik. Napisal je »Tutrakanovo epopejo« dve Balkanski suiti, ouverturo »Ivajilo in mnogo esejev in razprav. Izmed modernih skladateljev si je pridobil največ slave Paučo Vladigerov. Rodil se je 13. marca 1899. v Zürichu, kmalu po rojstvu pa je prišel s starši v Bolgarijo. Glasbo je študiral v Rusiji v Kijevu, nato pa je nadaljeval študije in jih dovršil v Bolgariji. Zložil je opero »Car Kalojan«, klavirski trio, sonato za gosli in klavir, koncert v F-molu, tri rapsodije »Vardar«,

Haro in »Rženica«, »Bolgarsko suito« in veliko število klavirskih skladb. Soroden skladatelj je tudi Petko Stajnov, ki je zaslovel s »Trakij-skimi plesi« in pripovedko«. Manj znani so še: A. Bukureščlijev, Panajot Pipkov z operami »Cvrček in mravlje« in »Bolni učitelj« ter Petko Naumov, skladatelj »Bolgarskih spevov«.

Opera se dolgo ni prikazala v bolgarski glasbeni literaturi. Prvi znamenitejši operni skladatelj je Georgij Anatasov-Maestro (r. 1882.); napisal je opere: Cveta, Kosara, Borislav, Gorgana, Zapuščeni mlin, Alzek in dr. Važni so tudi Dimitrij Hadžij-Georgijev, Dimitrij Karadjov z operama »Mladi kralj« in »Milkana« ter Veselin Stojanov s »Kraljestvom žena«.

Izmed ostalih skladateljev omenjam še Nikolaja Atanasova z »Bolgarsko simfonijo«, Asena Dimitrova z godalnim kvartetom E-dur, Canka Cankova, Heraklita Nestorona s »Poletnimi dnevi«, Ikonomova s »Simfonijo A-dur« in Kuteva z »Bolgarsko rapsodijo«.

je kar celo župnišče, ogromno pa je prispeval tudi v živčju, saj je ravno prejšnje dni opravil bero po fari. S šolskimi potrebščinami nas je preskrbela gdč. upraviteljica. Mize in klopi so nam pa domači gasilci kar vsilili. Kar se tiče tečaja smo vsi Dobovčani brez razlike čutili le eno: pomagati tečaju vsak po svojih močeh. Takega tečaja namreč pri nas sploh še nismo imeli.

Uspeh tečaja je bil vsak dan bolj viden. Odbor je računal tudi s tem, da bodo gojenke počasi odstopale. Na to izkušnjo nas je opozorilo izkušeno vodstvo svibenskega gospodinjkega tečaja. In ko nam je to namignil g. predsednik, smo mu dejali, da kaj takega Dobovčani ne dopustimo za nobeno ceno in smo vsak dan še in še pošiljali v župnišče nove gojenke. Število gojenk je s tem naraslo na 28. Pri marsikateri hiši pa so takole ob nedeljah kar »mlade« prevzele gospodinjstvo.

Sprevideli smo, da ne smemo slepo drveti z duhom časa, gospodarstvo pa zanemarjati, smisel za domačijo izgubljeni in ljubezen do zemlje obračati v negotovi širni svet. Prepričani smo, da bo usoda kmeč. stanu takšna, kakršna bo kmečka mladina, ki bo nekoč prevzela in vodila te naše domačije. Ta naša mladina pa je danes v odlični šoli.

Ker pa vodstvo tečaja nima nikakih denarnih sredstev, uvaževanja pa je vredno dejstvo, da so gojenke večinoma hčerke delavcev in malih kmetov, ki ne premorejo zadostnih denarnih sredstev za kritje stroškov, ki so v nujni zvezi s prireditvijo takega tečaja, zato se mi sami, Dobovčani, obračamo s prošnjo za podporo bodisi v denarju bodisi v blagu do naše javnosti. Za vsak prispevek bomo neizmerno hvaležni.

Zamisel tega tečaja vsi Dobovčani toplo pozdravljamo. Neizmerno smo hvaležni »Pripravljalnemu odboru«, da nas je to zimo tako prijetno presenetil. Opravičeno zasluži torej javno priznanje in pohvalo. Veseli nas, da so se našli ljudje, ki bodo resnično dali Dobovcu vse svoje moči, vso ljubezen in vse svoje znanje. Takih ljudi smo pogrešali.

Dobovčan:

Glas iz vasi Dobovec

Dobovčani smo lahko veseli ne samo nove ceste Trbovlje—Dobovec, ampak tudi našega gospodinjkega tečaja, ki naravnost odlično uspeva.

Mesca avgusta smo začutili potrebo po takem tečaju in moramo reči prav kmalu se je sestavil »Pripravljalni odbor«. Ponujeno predsedništvo je prevzel organizator sam priljubljeni akademik »voljaš« g. Trotošek Korl, ki je ravno tiste dni preživljal na domačem posestvu v Trotonku pri Dobovcu svoj vsakoletni oddih. Podpredsedništvo je prevzela agilna dobovška javna delavka gdč. šolska upraviteljica Juršič Hedvika. Po tajništvu je z veseljem segel čg. župnik Pogačar Janko. Blagajniške posle pa je prevzel kar sam župan g. Knez Friderik. Nato je odbor krepko pljunil v dlani. Toda led je

bil kmalu prebit. Zanimanje za tečaj je iz dneva v dan bolj raslo. Pri vpisu 10. septembra 1939 se je prijavilo že 20 gojenk.

Sredi oktobra pa se je pričelo z rednim poukom. Tečaj vodijo gdč. šolska upraviteljica, ki je iz prijaznosti prevzela higieno, kajti ona najbolj pozna krajevne prilike, čg. župniku smo naprtili verouk, gojenke so namreč potrebne dobiti kako pripravo za sv. zakon; kuhanje, šivanje ter vse ostale gospodinjke predmete pa poučujejo kar tri silno požrtvovalne gospodinjke učiteljice in sicer gdč. Kosem Vida, Sedej Štefka in Šumi Nada. Vse predpriprave so nam šle silno gladko izpod rok. Le na eno resno težavo smo naleteli, namreč glede prostora. Toda med ljudstvom silno priljubljeni dušebrižnik nam je šel krepko na roko. Odstopil nam

SPORT

DOPISI Z ZAVODOV

Zdravc:

Tek Zedinjenja

... da je letos zmagal na kratki progi Kien (Primorje), drugi Bručan, (Ilirija), na dolgi Benedičič (II.), drugi mali Perc (Prim.).

... zakaj gre proga preko Gradu? Ko so pripravljali tla tej veliki sportni in nacionalni manifestaciji, so se spomnili, da mi med zavednimi ljubljanskimi družinami skoro nobene, katera ne bi imela kakega člana zaprtega od avstrijskih oblasti v teku zadnjih 100 let, ko so se njih predniki borili za svobodo. Zato naj atleti ne kolnejo, če morajo lezti po vseh štiri-

rih na Grad, kar le nanj trpijo kot oni, v spomin, katerih tečejo.

... da je l. 1933., ob 15-letnici Jugoslavije, prevzel pokroviteljstvo Nj. Vel. Kralj Aleksander in da je takrat udeležba Rumunov in Nemcev vzbujala veliko zanimanje.

... Vršil se je 17. dec., na kraljev rojstni dan, 20% mraza in skoro dveh metrih snega. Crveni djavo »Hanzi Gabršek se je smučal« preko kupov snega po »Zvezdi« in lovil Romuna Lapusana, pa ga ni mogel ujeti (bil je za prsa za njim).

Srednješolski ping-pong turnir

V nedeljo, dne 19. in 26. nov. se je vršil v telovadnici klas. gimnazije pod okriljem F. S. državne real. gimn. I. srednješolski ping-pong turnir.

Oblastni odbor F. S. in podružnica F. S. na drž. real. gimn. sta razpisala dva krasna poka- la za najboljše plasirano dvojico in moštvo.

Končni rezultati so sledeči: Pri posameznikih je prepričevalno zmagal dijak drž. trg. akademije Ljuban Vodeb. Drugi Vrečič Karel, drž. trg. akad. Tretji Veble Drago I. drž. real. gimn. Četrtri, Kocbek Marjan, I. drž. real. gimn.

Zmagovalec je prejel krasen album in diploma.

V dvojicah je zmagal par Fatur-Vrečič drž. terg. akad. Drugi Vodeb-Lebar, drž. trg. akad. Tretji Pogorelec-Brglez, I. drž. real. gimn. Četrtri, Podlesnik-Klep, I. drž. real. gimn.

Zmagovalna dvojica je prejela krasen prehodni pokal. V prvenstvu moštev je zmagalo moštvo I. drž. real. gimn., nad okrnjenim moštvom drž. trg. akademije.

Rezultati so sledeči:

Vrečič, trg. akad.	:	
Kravina	„	:
FaturR	„	:
Lebar	„	:
Vodeb	„	:
Obersnel, real. gimn.	1:0	
Klep	„	0:1
Podlesnik	„	1:0
Brglez	„	0:1
Moran	„	0:1

Poverjenik

Božične želje naših sportnikov

Kot vsakdo, si seveda žele tudi športniki od Božička stvari, ki bi jim lahko koristile v sportu.

Začnimo s *smučarji*: 9 mesecev snega, vsepovsod vspenjače, FIS tekme brez severnjakov, alpinska tekmovanja pa brez Švicarjev in Nemcev.

Plavači bi radi še 25 bazenov, ker našima edinima dvema, ki so kluboma (Iliriji in Mariborski pk.) ni dovolj onih 25 bazenov že v Sloveniji.

Nogometaši si žele, da bi znali igrati nogomet.

Sabljači in tenisači: da bi jih javnost vendar nehala imeti za »hohštaplerje«, ko so tako skromni in ponižni...

Lahkoatleti so pa požrešni. Tek Uedinjenja naj bi šel drugo leto preko Krima (še boljši bi bil Storžič). Ljubljanci prav trdo progo za trening, ker je proga na Stadionu poleti »premeška«, za tekme pa angleško travno progo (Primorjansko runda ima še premalo flore...) Namesto v Trst, bi šli raje drugo leto n. pr. na Kanarske otoke, ker se iz Trsta domov »maček« še ne poleže... Na to turnejo naj bi povabili mesto dveh vsaj 15 beograjskih atletov; Mariborčani: štajerski savez, Celjani pa zahtevajo to pravico zase.

Planina bi hotela, da bi bila drž. reprezentanca sestavljena le iz atletov SK Planine... *Mavsar*: zlato uro za met preko 80.000, sliko v Našo voljo; *Košir* bi srčno želel, da bi se

»uboga Turka« Grka Mavrapostolos in Velkopulos preselila v Ljubljano.

Maško, diktator Ilirije in bodoči tehnični referent Slovenskega Saveza: da se prepove vsem klubom, razen Ilirije, »kaprati« atlete. Kvas, da bi bil vsak dan povabljen h guvernerju Aten Kotziasu na »malico«, in da bi mu potem ne bilo treba teči maratona... »Miki«: start naj se strelja s strojnico...

Danilo Sancin: še kakih pet občnih zborov na leto! Hanzi Gabršek vse Balkaniade v Atenah (stadion in njegova runda!) Skušek bi rad zapreke iz vate;; Goršek: župan mesta Celja (dolce far niente) in da bi imel Kaiserja za sužnja...

Vr-Zo: abonement na vse Olimpiade do l. 2040, seveda kot poročevalec »Jutra«...

Otto Klein, trener: Ljubljana s tržaškim »Stadio Littorio« v Atene, in da bi moral Markušič izpolniti svojo obljubo (da »pozdere koplje sa špicom«, če ga Mavsar na Balkaniadi premaga...).

Končno avtor tega: 500 pik po finskih tabelah, podpis Missonija, pa enkrat v »plavem dresu, potem »čeprav — — smrt...«

Zdravc.

Čim manjša je moja domovina, tem večja je moja ljubezen do nje. Karel Hynek Mácha.

Vojna je nekaj groznega, nečloveškega, zlasti svetovna vojna. Toda ni vojna še največje zlo — biti suženj je hujše! T. G. Masaryk

KLASIČNA GIMNAZIJA V MARIBORU

Sosko življenje se je že prav temeljito začelo, kakor nam je to dokazala prva konferenca. Oktavnerji, ki smo konec počitnic upali, da dobimo »vojno« maturo že po ene mmesecu, smo se prav pošteno urezali in se zato lotili (začasno) učenja. A kljub temu, da nas je pustila vojna matura na cedilu, še vendar vlada v razredu vojna psihoza. Razred predstavlja sedaj vojskujočo se Evropo (poprej evropsko razno svetovnonazorno politiko, ki sedaj mirno počiva, kot pred glavnim napadom). Protektorja in najhujša vojskovodji (bolje pretepača) sta Grga in velesila Žane. Grga je sedaj nekoliko omagal zaradi prehlada, ki se ga je nalezl na sprehodu s svojo učiteljico, ter tako nekoliko popustil v mesarskem klanju, v katerem bi se marsikak vojaški strokovnjak zapadnih velesil lahko mnogo naučil, kako se bojuje z grškimi slovarji, ne pa z letaki.

PJS, katerega desetletnico obstoja bomo decembra praznovali, je začel normalno delovati. Na občnem zboru je bila potrjena kompromisna lista s predsednikom Kračunom.

FS pa je priredil opero Kovačev študent, ki so ga prav lepo odigrali. Muziciral pa je namestu orkestra naš zelo sposobni bodoči virtuozi in neprekosljivi umetnik brat Vrabl.

Pa tudi nova društva smo dobili. Ne vem sicer ali so politična ali ne, vem pa, da je njihov namen, krepiti vero v...

Tako se bodo lahko dijaki začeli versko izživljati in udejstvovati.

Na koncu svojega poročila pa pozdravljam vse one sotrudnike »Naše volje«, s katerimi smo se srečali ob sinji Adriji na Sušaku. Nazdar!

R. H.

DRŽAVNA GIMNAZIJA V KOČEVJU

Veseli nas, da je »Naša Volja« zopet izšla. Z njo si hočemo nacionalni dijaki naše gimnazije ustvariti in poglobiti zvezo z dijaki drugih gimnazij.

Na naši gimnaziji obstoji več društev. Izmed najbolj delavnih je Mladinski odsek Sokola. To društvo deluje z uspehom že več let. Vsako nedeljo po maši imamo v lutkovni dvorani sokolskega doma sestanek, na katerem predavajo bratje in sestre, recitirajo pesmi. Često so na sporedu tudi glasbene točke. Na koncu vedno vsi zapojemo kako nacionalno ali sokolsko pesem. Napravili smo tudi lutkovni oder, katerega vodi br. Raukel Karel, ki je v družbi nekaterih bratov s požrtvovalnim delom napravil lutke in kulise, tako, da se je že z uspehom vršilo nekaj predstav.

Toda poleg prosvetnega dela je potrebno tudi narodno obrambno delo. Pri tem delu pa nas ovira dejstvo, da nimamo na razpolago gmotnih sredstev. Zato naprošamo MOŠD v Ljubljani, da prične nabirati knjige, da bomo mi ustanovili v okoliških vaseh javne knjižnice. Če bo ta akcija imela uspeh nam sporočite, ker nadaljnje delo bomo že sami izvršili.

Pozdravlja Vas z zavestjo, da ne boste pozabili na nas in da boste pripomogli k narodno obrambnem delu, ki je v Kočevju tako potrebno.

Zdravo! Conradi

**Plačujte redno
naročnino!**

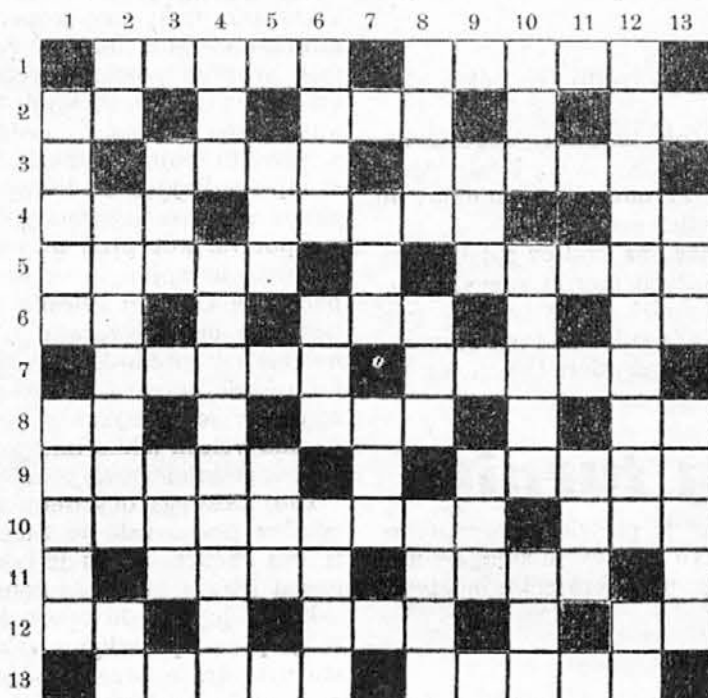
Nagradna križanka

Kot vsako leto, tako tudi letos razpisujemo nagrado za pravilno rešitev križanke »božične številke«. Nagrade so naslednje: Prva: 50 din. druga, tretja 25 din, četrta, peta, šesta brezplačno dobivanje »Naše Volje« skozi eno leto.

Pogoji so sledeči: Rešitev mora biti v uredništvu do 2. januarja 1940.

Do istega dne mora biti tudi plačana naročnina za »Našo Voljo«!

Kateremu bo podeljena četrta, peta ali šesta nagrada, bo dobil plačano naročnino vrnjeno.

VODORAVNO:

1. Kraj na Rabu; franc. operni komponist,
2. oblika pom. glagola; samogl.; Celjski grof; samoglasnik; pijača starih Slovanov,
3. samoglasnik; angl. državnik; vodna rastlina; samoglasnik,
4. raj starih Slovanov; ljubljansko predmestje; primitivno orožje,
5. Naziv za neokretneža; soglasnik; definicija iz geodezije,
6. Enota za elektr. upor; soglasnik; otok v Dalmaciji; samogl. datum. okrajšava,
7. jen. ime; okras slike,
8. os. zaimek; soglasnik; reka v Egiptu; soglasnik; veznik,
9. Kamenina; soglasnik; loterijski izraz,
10. Cerkevni napis; druga košnja; Češko moško krstno ime,
11. soglasnik; sinonim za sobico; vulkan v Italiji; samoglasnik,
12. Površinska mera; samoglasnik; predlog; samogl.; del kolesa,
13. Zgoščeni hlapi, musliman; krstno ime.

NAVPIČNO:

1. slov. pesnik; južni sadež,
2. veznik; letopis; grška črka,
3. samogl.; žensko krst. ime; soglasnik; grška čuka; soglasnik,
4. stara dolž. mera; vrsta rastlin; zdravilna rastlina,
5. samoglasnik; žen. krst. ime; soglasnik; slov. humorist; samogl.
6. koža; Hamsunov roman; moderno bojno sredstvo,
7. soglasnik; strastno poželenje; kraj v Istri; samoglasnik,
8. poldrag kamen; nogometni izraz; znanost,
9. samoglasnik; vrsta gibanja; soglasnik; malopridnež; soglasnik,
10. predstavnik večnosti; kraj pri Idriji; obl. os. zaimek,
11. samoglasnik; mesto v Italiji; samoglasnik; zajedavka kovin samoglasnik,
12. Grška črka; odlika rezil; predlog,
13. Poslovni prostor; gora na Notranjskem.

IZ UREDNIŠTVA

Današnja številka »Naše Volje« je vsled božičnih praznikov dvojna in bo naslednja številka izšla šele 15. januarja 1940. To številko smo poslali samo onim, ki so poravnali naročnino in onim, za katere smo gotovi, da bodo to storili v najkrajšem času. Po tej številki pa bomo ustavili tudi tem, če ne bodo poravnali naročnine do 5. januarja 1940.

Za prihodnjo številko pošljite vse prispevke najkasneje do 2. januarja. Na sodelavcih je vse, da je »Naša Volja« točna z izidom.

Nekaj pa nam je pripomniti, ki naj velja za vedno. Mi dobivamo vsaki dan vse polno prispevkov, ki so le ljubavni izlivi. Vsakdo hoče, da se njegov prispevek gotovo priobči v naslednji številki. Vsakdo je tudi prepričan, da je

njegov članek največje vrednosti — zanj mogoče je — ko opeva lepoto svoje Beatrice. Često se opeva trdosrčnost ženskih src, nesrečni konec ljubezni. Ali naj »Naša Volja« postane ljubavna agentura? Ali res niste zmožni napisati drugega kot slab ali dober konec vaše ljubezni! Ali vam je res ljubinkanje alfa in omega vsega smisla življenja? Če že pošljete kaj takega, naj ima vsaj kakšno literarno vrednost. Kajti od časa do časa bomo priobčevali tudi kako ljubavno zgodnico radi pestrosti.

Ne branimo pa se nikakih resnih prispevkov!

**Voljaši, širite
svoj list!**

ŠAH

Z veseljem lahko ugotovimo, da se je letošnja šahovska sezona pričela v znamenju mladih. Skoro vsi ljubljanski klubi so v tem letu dobili velik prirastek naraščaja, ki mnogo obeta in bo bržkone v kratki dobi vreden svojih starejših kolegov. V vseh panogah, pa naj bodo že duševno ali telesno kulturne, prevzema današnja mladina delo iz rok starejših in stopa čvrsto naprej, proti cilju svojih idealov.

To so uvideli tudi ljubljanski šahisti in odprli pot mladini, ki ljubi to stran duševnega udejstvovanja. Mi ta korak iskreno pozdravljamo, a vseeno na žalost ugotavljamo, da na merodajnih mestih oblasti to delo zavirajo.

LŠK se je s prošnjami obrnil na banovino in na šolska oblastva, da bi dobil dovoljenje za osnovanje samostojne srednješolske sekcije pod svojim pokroviteljstvom.

Z banovine so odgovorili, da dijakom sodelovanje ni dovoljeno, ker to pač prepovedujejo disciplinska pravila. Šolska oblastva pa na te prošnje enostavno niso odgovorila, le pod okriljem raznih društev (PRK, FS, Trezna mladež) so dovolila v šolskih prostorih organizirati meddijaške borbe. Na žalost pa je premnogo dijakov, ki s svojim šahovskim znanjem daleč prekašajo tovariše v okviru šole in jim s tem torej ni dana možnost nadaljnega razvoja. Mnogo talentov je pričelo na ta način propadati.

LŠK se je seveda potem obrnil na ostalo mladino, ki jo ne teži jarem disciplinskih pravil, ki že davno niso več v skladu z današnjimi kulturnimi razmerami, in je ustanovil mladinsko sekcijo. Seveda sodelujejo pri njej tudi dijaki, a so reveži v stalnem strahu, da jih morda zasači šolska oblast.

Kako daleč pred nami so že v Beogradu in Zagrebu, kjer oblastva pa najsibodo že upravna ali šolska, dijakom celo priporočajo sodelovanje v raznih sportnih, šahovskih in drugih klubih. Dajejo jim tudi svoje podpore na ta ali oni način, če je mogoče. Pa naj bo že tako ali tako, LŠK je pripravil prijetno presenečenje, ko je ustanovil mladinsko sekcijo, kakor sem že omenil. S tem je LŠK dokazal, da nas razume, sledil je s tem vzoru nekaterih evropskih narodov, ki imajo že visoko šahovsko kulturo, kjer je mladina v tej panogi izborna organizirana, n. pr. na Holandskem, v Rusiji v bivši ČSR. Skratka LŠK vabi v svoje prostore, ki jih ima v Zvezdi, vsakega, ki mu šah leži pri srcu. Članarina za člane mladinske sekcije je bore nizka, saj znaša le dinar na mesec. Vsakomur je na razpolago tudi šahovska literatura. Mladina, pristopaj k tej lepi, častni igri, združi svoje sile v borbi za svojo duševno moč in lepoto!

V naslednji številki bom na kratko naredil pregled preko dosedanjega delovanja mladih. V ostalem pa bom, ako mogoče, s pomočjo nekaterih članov LŠK podajal poročila o šahovskem življenju in delovanju po vsem svetu.

Š-En

Strastno uživam v nasprotju svoje poštenosti in sovražnikove podlosti.

Razočaranje pride, toda takrat se ne jezil Pomisli le: Ali nisem bil včasih tudi jaz kriv razočaranju drugih?